

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ANTRENÖRLÜK ANABİLİM DALI**

**COVID 19 SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
KORKU DÜZEYLERİ VE ÖLÜM ALGILARININ
ARAŞTIRILMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Ramazan YILMAZ

Danışman
Doç. Dr. Egemen ERMİŞ

SAMSUN
2023

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ANTRENÖRLÜK ANABİLİM DALI**

**COVID 19 SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
KORKU DÜZEYLERİ VE ÖLÜM ALGILARININ
ARAŞTIRILMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Ramazan YILMAZ

Danışman

Doç. Dr. Egemen ERMİŞ

SAMSUN
2023

TEZ KABUL VE ONAYI

Ramazan YILMAZ tarafından, **Doç. Dr. Egemen ERMİŞ** danışmanlığında hazırlanan “**COVID 19 SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KORKU DÜZEYLERİ VE ÖLÜM ALGILARININ ARAŞTIRILMASI**” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 26/07/2023 tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Necati Alp ERİLLİ Cumhuriyet Üniversitesi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Egemen ERMİŞ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Dr. Öğr. Üyesi İzzet İSLAMOĞLU Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar 'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi ?

Evet ☒ (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır ☐

20/06/ 2023
Ramazan YILMAZ

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: COVID 19 SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KORKU DÜZEYLERİ VE ÖLÜM ALGILARININ ARAŞTIRILMASI

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 10/ 04/ 2023 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : % 20

Tek kaynak oranı : % 5 çıkmıştır.

20/ 06 / 2023
Doç. Dr. Egemen ERMİŞ

ÖZET

COVID-19 SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KORKU DÜZEYLERİ VE ÖLÜM ALGILARININ ARAŞTIRILMASI

Ramazan YILMAZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Antrenörlük Anabilim Dalı

Yüksek Lisans, 20/06/2023

Danışman: Doç. Dr. Egemen ERMİŞ

Bu çalışmanın amacı, Covid-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin korku düzeyleri ve ölüm algılarını bazı değişkenlere göre incelemektir. Araştırmanın evrenini Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencileri, örneklemini ise pandemi sürecinde Ondokuz Mayıs Üniversitesinde çeşitli fakültelerde okumakta olan öğrencilerden tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiş toplam 379 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplamak amacıyla araştırmada, bazı sosyo-demografik soruların olduğu “Kişisel Bilgi Formu”, “Covid-19 Korkusu Ölçeği” ve “Ölüm Algısı Ölçeği” kullanılmıştır.

İstatistiksel işlemlerde SPSS 25 programı kullanılmıştır. Tüm analizlerde güven düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. İstatistiksel karşılaştırmalar için ikili karşılaştırmalarda bağımsız değişkenler için t-testi, çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çoklu karşılaştırmalarda fark çıkan değişkenlerin tespiti için post-hoc analizi (LSD Testi) kullanılmıştır.

Araştırmada cinsiyet, spor yapma durumu, Covid-19’a yakalanıp yakalanmama durumu ve aşı olup olmama durumuna göre korku düzeyleri incelendiğinde anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$), eğitim görülen alana göre, ölen akraba durumuna göre ve ölümden sonrasını düşünme durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Ölüm algısı ölçek puanlarına bakıldığında, araştırmada ölen akraba durumuna göre ve ölümden sonrasını düşünme durumuna göre ölüm algısı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmazken ($p>0,05$), cinsiyete göre, Covid-19 geçirme durumuna göre, eğitim görülen alana göre, spor yapma durumuna göre ve aşı olup olmama durumuna göre ölüm algısı değişkenlerinde ödüllendirme, cesaret, bilinmeyen ve acı çekme alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$). Son olarak ölüm algısı toplam puanı ile ölüm korkusu arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Covid-19 korkusu arttıkça ölüm algısı puanı yükselmiştir. Bir başka deyişle ölüm algısı puanının yükselmesi Covid-19 korkusunu arttırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Korku, Ölüm Algısı

ABSTRACT

INVESTIGATION OF FEAR LEVELS AND DEATH PERCEPTIONS OF UNIVERSITY STUDENTS DURING THE COVID-19 PROCESS

Ramazan YILMAZ

Ondokuz Mayıs University

Institute of Graduate Education

Department of Coaching

Education Master, 20/06/2023

Supervisor: Assoc. Dr. Egemen ERMİŞ

The aim of this study is to examine the fear levels and death perceptions of university students according to some variables during the Covid-19 pandemic process. The population of the research consists of Ondokuz Mayıs University students, and the sample consists of 379 university students selected by random sampling method from students studying at various faculties at Ondokuz Mayıs University during the pandemic process. In order to collect data, “Personal Information Form”, “Covid-19 Fear Scale” and “Death Perception Scale”, which includes some socio-demographic questions, were used.

SPSS 25 program was used for statistical operations. Confidence level was taken as 0.05 in all analyzes. Kolmogorov-Smirnov test was performed to test whether the data were normally distributed. For statistical comparisons, t-test for independent variables in pairwise comparisons, one-way analysis of variance (ANOVA) for multiple comparisons, and post-hoc analysis (LSD Test) were used to determine the variables that differed in multiple comparisons.

In the study, there was no significant difference when the fear levels were examined according to gender, sports status, whether to catch Covid-19 and whether or not to be vaccinated ($p>0.05$), but according to the field of education, the status of deceased relatives and the state of thinking after death. A statistically significant difference was found ($p<0.05$).

When the death perception scale scores were examined, there was no statistically significant difference in the death perception scores according to the deceased relative status and the state of thinking after death ($p>0.05$), according to the gender, according to the Covid-19 status, according to the field of education, sports. Statistically significant differences were found in rewarding, courage, unknown and suffering sub-dimensions in death perception variables according to the status of being vaccinated and not being vaccinated ($p<0.05$). Finally, a positive correlation was found between the total score of perception of death and fear of death ($p<0.001$). As the fear of Covid-19 increased, the death perception score increased. In other words, the increase in the death perception score increases the fear of Covid-19.

Keywords: Covid-19, Fear, Perception of Death

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

“COVID 19 SÜRECİNDE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN KORKU DÜZEYLERİ VE ÖLÜM ALGILARININ ARAŞTIRILMASI”nı incelediğim bu çalışmanın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen değerli danışman hocam Doç. Dr. Egemen ERMİŞ’e ve çok kıymetli hocam Prof. Dr. Osman İMAMOĞLU’na

Araştırma boyunca maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan aileme

Araştırmada kullanılan ölçeklere uygun cevap vererek çalışmamın sonuca ulaşmasında katkıları olan Ondokuz Mayıs Üniversitesi’nin değerli öğrencilerine, sonsuz teşekkürler.

Ramazan YILMAZ

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	i
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	ii
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar DİZİNİ	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
1.GİRİŞ	1
2.GENEL BİLGİLER.....	4
2.1. Koronavirüs (Covid-19).....	4
2.1.2. Koronavirüs'ün (Covid-19) Epidemiyolojisi.....	5
2.1.3. Koronavirüs (Covid-19) ve Eğitim.....	6
2.2. Korku ve Covid-19.....	7
2.3. Kaygı.....	8
2.3.1. Kaygı ve Covid-19	9
2.4. Ölüm	10
2.4.1. Ölüm Türleri.....	10
3.MATERYAL VE METOT.....	12
3.1. Çalışma Grubu.....	12
3.2. Veri Toplama Araçları.....	12
3.3. İstatistiksel analiz:	13
4. BULGULAR.....	14
5.TARTIŞMA	24
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	32
KAYNAKÇA.....	35
EKLER	41
Ek 1. Etik Kurul Kararı	41
ÖZGEÇMİŞ.....	42

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 4.1. Cinsiyet Faktörüne Göre Öğrencilerin Yaş, Boy Uzunluğu ve Vücut Ağırlıkları Dağılımı.....	14
Tablo 4.2. Cinsiyete Göre Covid 19 Korkusu.....	14
Tablo 4.3. Eğitim Görülen Alana Göre Covid 19 Korkusu.....	14
Tablo 4.4. Spor Yapma Durumuna Göre Covid 19 Korkusu.....	15
Tablo 4.5. Korona Virüse Yakalanıp Yakalanmama Durumuna Göre Covid 19 Korkusu.....	15
Tablo 4.6. Ölen Akraba Durumuna Göre Covid 19 Korkusu	15
Tablo 4.7. Aşı Olma Durumuna Göre Covid 19 Korkusu.....	16
Tablo 4.8. Ölümünden Sonrasını Düşünme Durumuna Göre Covid 19 Korkusu.....	16
Tablo 4.9. Cinsiyete Göre Ölüm Algısı Puanlarının Karşılaştırılması	16
Tablo 4.10. Covid 19 Salgını Geçirip Geçirmeme Durumuna Göre Ölüm Algısı Puanları Karşılaştırılması.....	17
Tablo 4.11. Eğitim Görülen Alana Göre Ölüm Algısı Puanlarının Karşılaştırılması.....	18
Tablo 4.12. Spor Yapma Durumuna Göre Ölüm Algısı.....	20
Tablo 4.13. Ölen Akraba Durumuna Göre Ölüm Algısı.....	20
Tablo 4.14. Aşı Olma Durumuna Göre Ölüm Algısı.....	21
Tablo 4.15. Ölümünden Sonrasını Düşünme Durumuna Göre Ölüm Algısı.....	21
Tablo 4.16. Covid 19 Korkusu ve Ölüm Algısı Arasında Korelasyon Durumları.....	22

SİMGELER VE KISALTMALAR

CAF	: Afrika Futbol Konfederasyonu
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
MERS	: Orta Doğu Solunum Sendromu
UEFA	: Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
UNESCO	: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
RNA	: Ribo Nükleik Asit
SARS	: Şiddetli Akut Solunum Sendromu
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurulu

1.GİRİŞ

İlk olarak 2019'un aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve çok hızlı bir yayılma gösteren yeni tip koronavirüs (Covid-19) kısa sürede dünya genelinde 160 ülkeye yayılmıştır (World Health Organization, 2020). Dünya Sağlık Örgütü 11 Mart 2020 tarihinde Covid-19 hastalığını küresel salgın (pandemi) olarak nitelendirmiştir. Covid-19 hastalığının en yaygın belirtileri; öksürük, yorgunluk, ateş, tat ve koku kaybıdır. Daha az yaygın olan belirtileri ise; baş ve boğaz ağrısı, ishal, ciltte kızarıklık, gözlerde kızarıklık, parmaklarda renk değişikliğidir. (World Health Organization, 2020).

Covid-19 pandemisinin ortaya çıkışının bilinmezliği virüsün kontrol altına alınamaması ve hızla yayılıyor olması ve bunun sonucunda dünyadaki bütün insanların risk altında olması bu salgının küresel bir sorun olmasına yol açmıştır. Pandemi, birçok hükümeti yayılmasını durdurmak için katı yasalar çıkarmaya zorlamıştır (Adhikari vd., 2020). Çin, İtalya, İspanya ve Ekvador gibi enfeksiyon sayısı, hasta sayısı ve ölüm seviyeleri açısından en kötü etkilenen ülkelerin hükümetleri, vatandaşların uzun süre kendi kendine tecrit ve/veya evde kalmak uygulamalarına karar vermiştir. Bu, nüfuslarının yaşam koşullarını ciddi şekilde etkilemiş ve özellikle Latin Amerika bölgesindekiler gibi daha az kaynağa sahip ülkelerde zararlı olmuştur. Hastalığın nasıl yayıldığı, evrimi veya enfekte olmuş hastaların bağışıklığı hakkındaki belirsizlik veya hastalığa karşı koyacak bir aşının bulunmaması gibi hastalığın belirli yönleri, insanlar arasında korku duygusunun artmasına neden olmuştur (Orellana ve Orellana, 2020 ; Ornell vd., 2020 ; Rodriguez-Rey vd., 2020). Bu kapsamda ülkemizde de evde kalma ve sosyal mesafeyi koruma çağrısı yapılarak uzaktan eğitime geçme, sokağa çıkma kısıtlamaları gibi tedbirler uygulanmıştır (T.C. İçişleri Bakanlığı, 2020).

Pandemi sürecinden negatif yönde etkilenen gruplardan biri de üniversite öğrencileri olmuştur (Duman, 2020). Bu süreçte üniversiteler 16 Mart 2020 tarihinden itibaren Sağlık Bakanlığı'nın önerileri ve Yükseköğretim Kurulu'nun almış olduğu kararlar çerçevesinde eğitim sürecini uzaktan sürdürmüşlerdir (Yüksek Öğretim Kurulu YÖK, 2020a). Uzaktan eğitim sebebi ile yüz yüze eğitime devam edemeyen yükseköğretim öğrencilerinin fizyolojik ve psikolojik olarak ihtiyaçlarını yeteri kadar yerine getirememesi durumu ortaya çıkmıştır (Tiryaki vd., 2020).

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ölümlere yol açan koronavirüs pandemi süreci bireylerde korku ve paniğe yol açmıştır. Pandemi sürecinin kişiler üzerinde psikolojik etkileri ruh sağlığı açısından değerlendirildiğinde, yüksek düzeyde korku, kaygı ve strese sebep olduğu gözlenmiştir (Yılmaz vd., 2020). Koronavirüs sürecinde insanlarda psikoloji ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen korku, anksiyete, panik, stres, yalnızlaşma, depresyon gibi problemler artmış bu da bireylerin ruhsal yönden sağlıklı oluşlarını olumsuz etkilemiştir (Geren, 2020). Covid-19 korkusunun daha çok kaygı ve stresle ve daha az ölçüde depresyonla ilişkili olduğu gözlemlenmiştir (Tzur Bitan vd., 2020). Bununla birlikte, korku ve depresyon arasında daha az bir ilişki varmış gibi görünse de popülasyonda Covid-19 korkusu nedeniyle intihar vakaları bildirilmiştir (Mamun ve Griffiths, 2020).

Covid-19 pandemi sürecinin getirmiş olduğu belirsizlik ve yaşlı, genç, hasta ya da sağlıklı birçok insanın ölümüne sebep olması insanların kaygı ve stres seviyelerini arttırmış, insanların hayatı sorgulamaları, ölüme bakış açıları ve ölüm algılarının değişmesine sebep olmuştur. Bunlara ek olarak, günlük yüksek yeni vaka ve ölüm oranları ve vatandaşlara medya aracılığıyla sunulan bilgi bombardımanı, duygu durum bozukluklarının gelişimini etkilemiştir (Duan ve Zhu, 2020 ; Gao vd., 2020). Bu nedenle, Çinli araştırmacılar, pandeminin ilk aşamalarından itibaren Çin popülasyonunda orta ve şiddetli stres belirtileri bulmuşlardır (Huang ve Zhao, 2020).

Ölüm algısı hususunda kültürel ve toplumsal farklılıklar olduğu gibi bireylerin de ölüm algıları ve ölüme yaklaşımları arasında farklılıklar vardır. Yapılan araştırmalar bireylerin ölümü anlamlandırmalarının toplumlara göre daha farklı ve çeşitli olduğunu göstermiştir. Bazı insanlar ölümü hatırladıkça yoğun bir duygusallık yaşarken bazıları ölümü duygusal çöküntülerden kurtuluş yolu olarak görmektedir. Bir başka toplumsal ifade edilmede ise bazı bireyler ölümü mutlak bir yok oluş olarak değerlendirirken bazıları yeni ve sonsuz bir hayatın başlaması olarak görmektedir. Bu ve buna benzer değerlendirmelerin çeşitli olmasında birey üzerinde toplumun değer yargılarının etkisinin yanı sıra kendi değer yargıları ve düşünce yetilerinin olması da etkili olmuştur (Yakıt, 1993: 85).

Literatüre bakıldığında içinde olunan Covid-19 pandemi döneminde bireylerin korku düzeyi ve ölüm algısı ile ilgili yapılan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Bu araştırma koronavirüs pandemisi döneminde üniversite öğrencilerinin korku düzeyleri ve ölüme bakış açılarına bakılmasına katkıda

bulunacaktır. Bu sebeple araştırmada Covid-19 sürecinde üniversite öğrencilerinin korku düzeyleri ve ölüm algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1- Öğrencilerin Covid-19 korku düzeyi nedir?
- 2- Öğrencilerin Covid-19 korku düzeyi cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- 3- Öğrencilerin ölüm algısı puanları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
- 4- Öğrencilerin Covid-19 korku düzeyi hastalığa yakalanma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 5- Öğrencilerin ölüm algısı puanları hastalığa yakalanma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 6- Öğrencilerin Covid-19 korku düzeyi spor yapma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 7- Öğrencilerin ölüm algıları spor yapma durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- 8- Öğrencilerin Covid-19 korku düzeyi okudukları bölüme göre farklılaşmakta mıdır?
- 9- Öğrencilerin ölüm algıları okudukları bölüme göre farklılaşmakta mıdır?
- 10- Öğrencilerin Covid-19 korku düzeyi yakınlarını kaybetme durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 11- Öğrencilerin ölüm algıları yakınlarını kaybetme durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- 12- Öğrencilerin Covid-19 sürecinde korku düzeyleri ve ölüm algıları arasında anlamlı bir istatistiksel anlamda bir ilişki var mıdır?

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Koronavirüs (Covid-19)

Koronavirüsler (CoV'ler), spike glikoproteinlerin varlığı nedeniyle elektron mikroskobu altında taç benzeri bir görünüme sahip pozitif sarmallı RNA (+ssRNA) virüsleridir. Corona viridae ailesinin Orthocoronavirinae alt ailesi (Nidovirales takımı) dört CoV cinsine ayrılır:

- **Alfa koronavirüs** (alpha CoV)
- **Beta koronavirüs** (beta CoV)
- **Delta koronavirüs** (delta CoV)
- **Gama koronavirüs** (gamma CoV)

BetaCoV cinsi ayrıca beş alt türe veya soylara bölünmüştür (Chan vd., 2013).

Koronavirüsler, ortaya çıkan solunum yolu hastalığı salgınlarının başlıca patojenleri haline gelmiştir. Farklı hayvan türlerinde solunum, bağırsak, karaciğer ve nörolojik hastalıklara neden olabilen bu büyük virüs ailesinin bazı üyeleri, deve, sığır, kedi ve yarasalardır. Henüz bilinmeyen nedenlerle, tür engellerini aşabilen bu virüsler insanlarda da soğuk algınlığından daha ciddi olan MERS ve SARS'a varıncaya kadar çeşitli hastalıklara neden olmaktadır (Lei vd., 2018).

Covid-19'a sebep olan SARS-CoV-2 virüsü hızlı bir şekilde mutasyona uğramakta bu da aşılı ve kişiye özel tedavileri etkisiz hale getirebilmektedir (Velavan ve Meyer, 2020). SARS-CoV-2, atalarının soylarına kıyasla farklı özelliklere sahip olabilen çoklu varyantlarla sonuçlanan genetik evrime yatkındır (Korber vd., 2020). Bu pandemi sırasında SARS-CoV-2'nin çeşitli varyantları tanımlanmıştır ve bunlardan yalnızca birkaçı, küresel halk sağlığı üzerindeki etkileri göz önüne alındığında DSÖ tarafından endişe verici varyantlar (VOC'ler) olarak kabul edilmektedir. DSÖ'nün 11 Aralık 2021 itibarıyla son epidemiyolojik güncellemesine göre, pandeminin başlangıcından bu yana beş SARS-CoV-2 VOC tespit edilmiştir:

- **Alfa (B.1.1.7):** Aralık 2020'nin sonlarında İngiltere'de açıklanan varyantların ilk çeşididir.
- **Beta (B.1.351):** İlk defa Aralık 2020'de Güney Afrika'da rapor edilmiştir.

- **Gamma (P.1):** İlk olarak Brezilya'da 2021 yılının ocak ayı başlarında bildirilmiştir.
- **Delta (B.1.617.2):** İlk defa Aralık 2020'de Hindistan'da rapor edilmiştir.
- **Omicron (B.1.1.529):** İlk defa Kasım 2021'de Güney Afrika'da rapor edilmiştir.

2.1.2. Koronavirüs'ün (Covid-19) Epidemiyolojisi

31 Aralık 2019'da Çin'in Vuhan şehrinde ilk vakaları ortaya çıkan Covid-19 pandemisi, soğuk algınlığının hafif semptomlarından çok şiddetli akut solunum sendromuna kadar çeşitli hastalıklara neden olan, gelişen, oldukça bulaşıcı bir hastalıktır (World Health Organization, 2020). İlk olarak 31 Aralık 2019'da Vuhan şehrinde tespit edilen pnömoni (zatürre) kümelenmesinin etkeni, 7 Ocak 2020'de insanlar üzerinde ilk defa görülmüş yeni bir koronavirüs olarak tanımlanmıştır. Bu tarihten sonra hastalığın hızlı bir şekilde arttığı tespit edilmiştir. İnsandan insana bulaşabilen bu hastalık sağlık çalışanlarına da bulaşmış ve hızlı bir şekilde yayılmıştır (Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması, 2020). DSÖ'nün raporuna göre Çin'deki ölüm vakaları çoğunlukla yaşlı ve kronik rahatsızlığı olan bireyler olduğu bildirilmiştir (Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması, 2020).

Dünya Sağlık Örgütü koronavirüs pandemisini 30 Ocak 2020'de acil sağlık durumu 11 Mart 2020'de ise küresel bir salgın olarak (pandemi) ifade etmiştir. Sağlık çalışanlarının Covid-19 hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması, risk altındaki popülasyonun yeterince anlaşılamaması ve önleyici tedbirlere dikkat edilmemesinin, tedavinin gecikmesine ve enfeksiyonun hızla yayılmasına neden olduğu tespit edilmiştir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından sağlık çalışanları için Covid-19'un önlenmesi ve kontrolüne yönelik kılavuzlar yayınlanmıştır (World Health Organization, 2020). Vaka sayıları zamanla arttıkça, birçok ülke pandemi hakkında farkındalığı arttırmak ve bilgilendirme çalışmalarını genişletmek için daha önce benzeri görülmeyen birçok adımı katı bir şekilde uygulamıştır. Birçok spor organizasyonu virüsün yayılma riskinin yüksek olması nedeniyle iptal edilmiş veya askıya alınmıştır. Ertelenen başlıca etkinlikler arasında Tokyo'da yapılması planlanan Olimpiyatlar, UEFA Avrupa Kupası, UEFA Şampiyonlar Ligi ve CAF Uluslar Kupası elemeleri yer almıştır (Samuel vd., 2020). Bu organizasyonların ertelenmesi

ev sahipliği yapan şehirleri ve spor organizatörlerini de olumsuz yönde etkilemiştir. Tüm bu yasaklardan sporseverler de olumsuz etkilenmiştir.

11 Mart 2020 tarihinde ülkemizde ilk Covid-19 vakası görülmüştür. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ilerleyen süreçte vaka sayılarında hızlı bir şekilde artış olmuş ve ilk ölüm vakası 18 Mart 2020 yılında gerçekleşmiştir (Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması, 2020).

2.1.3. Koronavirüs (Covid-19) ve Eğitim

Eğitim, genel kabul görmüş bir tanımı olmamakla birlikte, bireyin gerekli bilgi, beceri, tutum edinmesi ve kişiliğini geliştirerek toplum içinde yer edinme sürecini kapsayan bir bilim dalıdır. Sanayileşme ile toplum hızlı bir şekilde gelişmiş, bunun sonucunda eğitime olan talep artmıştır. Yüz yüze eğitim ve geleneksel öğrenme yöntemleri bu yoğun talep ve ihtiyaçlar karşısında yetersiz kalmıştır. Yaşanan bu gelişmeler sonucunda uzaktan eğitim sistemi ortaya çıkan bu problemlere alternatif bir çözüm olarak eğitim sistemi içinde yer edinmiştir (Hızal, 1982; Kaya, 1996). Posta ve gazete gibi yazılı kaynaklarla ilk defa başlayan uzaktan eğitim faaliyetleri, gelişen ve yenilenen teknolojinin insanların günlük yaşantısına girmesiyle televizyon, bilgisayar destekli eğitim, internet gibi araçlarla etkili ve kullanışlı bir şekilde artarak devam etmektedir (Özbay, 2015).

Son yıllarda ortaya çıkan ve küresel bir salgın olan Covid-19 pandemisi tüm dünyada eğitim sistemlerini etkilemiş, eğitim kurumlarının neredeyse tamamının kapatılmasına neden olmuştur. Ülkelerde hızlı bir şekilde karantina uygulamalarının başlamasıyla birlikte eğitim kurumları kapatılıp dijital ve sanal eğitim sürecine geçilmiştir (Daniel, 2020). Covid-19 pandemisinin etkilerinin azaltılması için eğitim kurumlarının kapatılması öğrenci, öğretmen ve aileleri etkilemesinin yanı sıra ekonomik ve toplumsal olarak da birtakım sonuçlar doğurmaktadır. UNESCO okulların ve öğretmenlerin öğrencileri uzaktan eğitimle bilgiye ulaştırabilmeleri ve eğitimden uzak kalmalarını engelleyebilmeleri için uzaktan eğitim programları ve buna yönelik platformların kullanılmasını önermiştir (UNESCO, 2020).

16 Mart 2020 tarihinden itibaren Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm resmi ve özel okullar tatil edilmiş, bunu takiben 23 Mart 2020 tarihinden itibaren internet ve televizyon kanalları aracılığıyla uzaktan eğitim sistemine geçilmiştir. 12 Mart 2020'de eğitim öğretime ara veren yükseköğretim kurumlarında ise eğitimin

kesintiye uğramaması için 23 Mart 2020 tarihi itibariyle uzaktan eğitime geçilmiş ve 2019-2020 eğitim öğretim yılının bahar dönemi uzaktan eğitim süreciyle tamamlanmıştır (Yüksek Öğretim Kurulu [YÖK], 2020'a). Dünyada ve ülkemizde yaşanan bu ani gelişmeler birçok insanı etkilediği gibi yükseköğretim kademesinde okuyan bireyleri de fazlasıyla etkilemiştir. Covid-19 pandemisinin getirmiş olduğu belirsizlik durumu ve artarak devam eden ölüm oranları bireylerde korku, panik ve endişeye yol açmış bunun sonucunda da yüksek düzeyde kaygı durumu ortaya çıkmıştır.

2.2. Korku ve Covid-19

Korku, genel anlamda dış çevreden gelen tehdit edici ve hoş olmayan duygusal durum olarak nitelendirilmektedir (De Hoog 2008). İnsanlar üzerinde belirsizlik duygusu meydana getiren salgın hastalıklar korku halinin yaşanmasına neden olabilmektedir (Goyal 2020). Küresel çapta meydana gelen salgınların en belirgin özelliklerinin başında korku seviyelerinin artması geldiği söylenebilir. Geçmiş dönemlerde yaşanan küresel salgınlarda insanlar yoğun korku yaşamışlardır (Markell, 1999). Covid-19 pandemisinin de insanlar üzerinde psikolojik olarak açığa çıkarttığı en belirgin etkisinin korku olduğu bilinmektedir (Pakpour vd., 2020). Bu süreç içerisinde alınmış olan tedbirlerin bireyleri sosyal yaşantıdan uzaklaştırmış bunun sonucunda bireylerde Covid-19 korkusunun arttığı belirlenmiştir (Abuhammad vd., 2020).

İlk aşamalarda aşısının olmaması, tedavi yöntemlerinin net olarak bilinmemesi, bulaşma ve ölüm riskinin yüksek olması, verilen tedavilerin yan etkileri hakkında yeterli düzeyde bilgi birikiminin olmaması, hasta profilinin değişkenlik göstermesi ve organlarda hasar bırakma olasılığının net bilinmemesi Covid-19'un insanlar üzerinde bırakmış olduğu olumsuz duyguları tetikleyen sebepler olarak sıralanabilmektedir (Altundağ 2021; Mavi 2021; Kurtuluş 2021). Pandemi döneminde Covid-19 korkusunu tanımlamak için Koronafobi terimi literatüre girmiştir (Çakır Kardeş, 2020).

Banerjee (2020), Covid-19 pandemisinin insanların ruh sağlığı üzerindeki etkilerini; geçmişte bulaşıcı bir hastalık salgını yaşayanlarda yeni bir salgın yaşama korkusu, seyahat etme, evden çıkma, geçim ile ilgili korkular, sevdiklerinin ve kişinin kendini güvende hissetmemesi vb. şeklinde özetlemiştir. Covid-19 sürecinde ortaya çıkan korku durumundan en fazla etkilenen gruplardan birisi de üniversite

öğrencileri olmuştur. Aniden ortaya çıkan ve çok hızlı bir yayılım gösteren virüs, üniversitelerin uzaktan eğitimle devam etmesine neden olmuştur. Bu belirsizlik ortamında bireyler bir taraftan Covid-19 korkusuna yakalanma korkusu içinde bulunurken bir taraftan da alışık olmadıkları uzaktan eğitim yoluyla eğitimlerine devam etme kaygısı yaşamışlardır. Üniversite öğrencileri üzerine yapılan bir çalışmada öğrencilerin panik halinin, aile içi çatışmaların ve travmatik yaşantılarının arttığı, gelecek kaygısı yaşadığı ve hayal kırıklığı duygularının yoğunlaştığına yönelik bulgular belirlenmiştir (Kaya vd., 2021).

2.3. Kaygı

Türk Dil Kurumu'na (2022) göre kaygı endişe duyulan düşünce, üzüntü, gam, tasa olarak ifade edilmektedir. Genel olarak aşırı uyarılma, aşırı korku ve endişe ile karakterize edilen anksiyete (kaygı), yaygın zihinsel sağlık sorunlarının heterojen bir kümesidir (Olthuis vd., 2016). Kaygı, bireyin tehlikeli ve zarar verici olarak gördüğü ancak sebebini bilemediği durumlar karşısında hissetmiş olduğu huzursuzluk ve korku hali olarak tanımlanmaktadır (Başaran, 2008). Bir başka tanımda ise kaygı, bireyin fark ettiği bir tehlikeye hazırlık yaparken ortaya çıkan çaresizlik ve güçsüzlük gibi hislerin duygusal oluşumudur (Aydin ve Zengin, 2008).

Kaygı kavramı ilk olarak Sigmund Freud tarafından araştırılmıştır (Koç, 2014). Freud'un tanımlanarak araştırılmasına öncülük etmiş olduğu kaygı kavramı 1940'lı yıllarda yapılan çalışmalarla psikoloji alanına girmiştir. Kaygı çoğu zaman korku kavramıyla karıştırılabilen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Aralarındaki farkı tanımlamakta çoğu zaman güçlük çekilmektedir. İnsanların bir tehlikeyle karşı karşıya kalıp kalmadığı korku ve kaygı arasındaki ayrımın en bilinen yoludur. Tehlike belirlediği anda insanda oluşan duygu durumuna korku denir. Kaygı ise kişinin mevcut şartlarda tamamıyla öngörülemeyen, olumsuz bir şeyin beklendiği negatif duygu durumunun tecrübe edilmesidir (Pappas vd., 2009).

Kısa ve uzun süre devam ediyor olması nedeniyle Spielberg kaygıyı durumluk kaygı ve sürekli kaygı olarak ikiye ayırmış ve ölçeklendirmiştir (Sakaoğlu vd., 2020). Anlık olarak açığa çıkan gerilim, korku ve dehşet hali durumluk kaygı olarak ifade edilmektedir (Koç, 2004). Sürekli kaygı ise herhangi bir duruma bağlı olmaksızın sürekli kaygılı olma hali olarak tanımlanmıştır (Coşkun ve Akkaş, 2009).

Kaygı bozukluğu nedeniyle kişilerin fiziksel olarak rahatsızlık yaşamalarıyla

beraber günlük rutinlerini yerine getirmelerinde de bazı zorluklar yaşamaları olasıdır. Kaygı durumundaki bu artış, kişinin inancının ve mücadele gücünün düşmesine neden olmaktadır (Johnston-Wilder ve Lee, 2010).

2.3.1. Kaygı ve Covid-19

21. Yüzyıl teknolojik gelişmelerin yanında bir takım hastalık ve salgınları da beraberinde getirmiştir. Neredeyse tüm hastalıklar stres kaynaklı olarak gösterilmekte, özellikle toplumlar arasında çok yaygınlaşan kanser için stresten uzak durulması önerilmektedir. Fakat sadece kanser değil, yüzyılın başlarında ortaya çıkan SARS-COV2 gibi bölgesel epidemin yanında 2019'un sonunda Çin'de başlayarak tüm dünyaya yayılan Covid-19 pandemisi kaygı seviyesini inanılmaz artırmış, gelecek kaygısı en üst seviyeye çıkmıştır. Bununla birlikte yaşantımızda birçok ritüel değişmiş, eğitimden çalışma düzenine, alışverişten gezilere kadar her alanda bu değişiklikler gözlenebilir olmuştur (Öz Ceviz vd., 2020). Dünyada çok sayıda ölümlere neden olan salgının bulaşma yolları ve tedavisi konusunda farklı yaklaşımlar öne süren bilim insanlarının görüşleri, hastalık hakkındaki belirsizliği fazlaştıran bireylerdeki kaygıyı artırdığı görülmüştür (Memiş Doğan ve Düzel, 2020).

Toplumların günlük yaşam rutinlerini değiştiren, bu rutinleri engelleyen tedbirlere neden olan ve tıbbi anlamda tedaviye ihtiyaç duyan bireylerin sayısını hızla arttıran salgınlar bu haliyle bir kriz ya da afet durumu olarak nitelendirilebilmektedir (Dizer ve Demirpek, 2009). Bireylerin hayat mekanizmalarının kontrolünün kendi ellerinde olmadığı gerçeğini ortaya çıkararak bu konuda kişilerin güven duygusunu sarsan Covid-19 salgını, belirsizlik ortamı oluşmasına neden olarak kaygı seviyesini ve tehdit algısını yükselten bir kriz olarak değerlendirilebilir (Memiş Doğan ve Düzel, 2020).

Virüs nedeniyle gelişen enfeksiyon sadece ölüm riskiyle kalmayıp, tüm dünyada insanlara dayanılmaz düzeyde psikolojik zorluklar getirmiştir (Xiao, 2020; Duan ve Zhu, 2020). Günlük yaşamın neredeyse tamamen durmasına neden olan karantina uygulamalarının başlaması süreci çok daha olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Yüz yüze eğitimden uzaktan eğitim modellerine geçilen eğitim sistemi de yaşanan bu gelişmelerden etkilenmiştir. Sürecin uzamasının eğitim alanında endişe ve korkuyu tetikleyeceği düşünülmektedir (Öz Ceviz vd., 2020). Bu bilgiler ışığında Covid-19 pandemisinden en çok etkilenen alanlardan birisinin de eğitim

alanı olduğu görülmektedir. Özellikle yükseköğretim öğrencilerinin bu aniden ortaya çıkan kriz döneminden çok fazla kaygı duyduğu tahmin edilmektedir. Aynı zamanda çok sayıda insanın ölmesi ve virüsün getirmiş olduğu belirsizlik bireylerin ölümü sorgulamalarını ve ölümü çokça düşünmelerine neden olmuştur.

2.4. Ölüm

Ölüm, Türk Dil Kurumu (TDK)'na göre “bir insan, bir hayvan ya da bir bitkide yaşamın tam ve kesin olarak sona ermesi, ahiret yolculuğu, ebedi uyku, vefat” anlamlarını taşımaktadır. Tüm evrende yadsınamaz bir gerçeklik taşıyan ölüm, kendisini gözlemleyen ya da düşünen tüm insanlarda belli seviyede tepkiler açığa çıkarır. Ölüm ilk bakışta doğal bir olay gibi görünse de bu gerçeklik karşısında çoğu insan kolayca razı olmayacaktır. Ölüm, hiçbir zaman bireylerin bilinçaltında ve toplumun kültür algısında basit olarak algılanmamıştır. İnsanlar her devirde, yeni doğan birine bir isim vermiş, ölüm sonrası ayinler ve çeşitli merasimler yapmış, ölüme sembolik anlamlar yüklemiş ve kendi hayatlarında olduğu gibi ölümün de doğallığını kabul etmemiştir (Hökelekli, 1991).

Birbiriyle bütünleşerek anlam kazanan ve dünya hayatının iki ayrı kutbu olan varoluş ve ölüm, bütün insanların gözlemleyebildiği iki gerçeklik alanıdır. Ölüm karşısındaki reaksiyonu herkes gösterirken, yaşam karşısındaki reaksiyonu bireyler kendi davranışlarına göre göstermektedirler. Dini, tıbbi, iktisadi ve ideolojik görüşlerin yanında sosyokültürel çevrenin ölüme yüklemiş olduğu anlamlar, eleştirel yargılar ve duygusal değerlendirmeler kişisel reaksiyonların ortaya çıkmasında etkilidir (Hökelekli, 1991).

Yaşamın en zaruri gerçeği olan ölüm, insanın istemese bile muhakkak günün birinde karşılaşacağı fakat bir türlü anlamlandıramadığı, yaşamın içinde gizli olan (Yıldız, 2006: 1-5; Koç, 2009: 245-259), ve bilinmezlik içinde olan tek kesin gerçektir (Hökelekli, 1996: 97; Karaca, 2000; Okyavuz, 1995: 67-171). Artun (2016) insanların, ölümü kendi dini inançları ya da bazı düşünceleriyle ifadelendirmeye çalıştıklarını belirtmiştir. İnsan, kendisinin öleceği düşüncesini bilinç dışına atarak baskılamaya çalışmaktadır (Hökelekli, 2008). Genel kanı, yaşlı insanların ölüme daha yakın olduğudur (Topuz, 2013).

2.4.1. Ölüm Türleri

Ölüm, kişinin yaşamının sonlanması durumuna göre, doğal ölüm ve doğal

olmayan ölüm olarak iki şekilde incelenmektedir (Zafer, 2019). Doğal ölüm; ölüm olayının gerçekleşmesinin sebepler dairesinde olmadan gerçekleşen ölüm türüdür. Bir başka ifadeyle hayatın normal devamlılığı içinde gerçekleşen ölüm olarak ifade edilmektedir (Akalin, 2006: 19). Bir bireyin hayatın doğal akışı içinde yaşlı diye tabir edilebilecek belli bir yaşa gelmesi ve yaşlılığın getirdiği sürece bağlı olarak ölmesi doğal ölüme örnek verilebilir (Zafer, 2019). Sonuç olarak bakıldığında yaşlanma sürecinin meydana getirdiği ölüm doğal ölüm olarak ifade edilmektedir (Zafer, 2019). Doğal olmayan (kaza sonucu) ölüm; Bireyin hastalık, şiddet görme, kaza sonucu gibi doğal akışın dışında meydana gelen nedenlerle, doğal ölümün tersi nedenlere bağlı olarak yaşamının son bulmasıdır. Bu ölüm şeklinin doğal olmamasının en temel nedeni sebepler dairesinde gerçekleşmesinden kaynaklanmaktadır (Akalin, 2006: 19).

Kişilerin gelişim dönemleri içerisinde de 3 farklı ölüm aşaması olduğu üzerinde durulmaktadır.

- Bu aşamalardan ilki biyolojik ölüm olarak ele alınmaktadır. Biyolojik ölüm sürecinde kişinin öncelikli olarak bedeninde var olan organlar bütünsel anlamda fonksiyonlarını yitirir duruma gelip ve devam eden süreçte ise bu organlar fizyolojik olarak yaşamlarını yitirmektedirler.
- İkinci ölüm aşaması ise sosyal ölüm olarak değerlendirmektedir. Sosyal ölümden kişi esasında çevresinde yer alan insanlardan bedensel ve ruhsal anlamda uzaklaşmaktadır. Bu uzaklaşmada kişinin içinde bulunduğu ruhsal durum veya problem durumları etkili olmaktadır. Ölüm olarak adlandırılan ölüm tarzı bilinen bedensel ölümden farklı kişinin yalnız başına kalma ve sosyal anlamda bütün çevresinden uzaklaşmasını ifade etmektedir.
- Üçüncü aşama ise psikolojik ölüm olarak adlandırılan aşamadır. Bu aşamada kişiler hafıza kaybı yaşayarak çevresinde bulunan en yakınları sayılan insanları bile tanıyamayacak hale gelmektedirler (Zafer, 2019).

3.MATERYAL VE METOT

3.1. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın evrenini Ondokuz Mayıs Üniversitesi öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem grubu Ondokuz Mayıs Üniversitesinde spor bilimleri, sağlık bilimleri, mühendislik, din eğitimi ve sosyal ve fen bilimleri alanlarında eğitim gören öğrencilerden rastgele örneklem yöntemi ile 197 erkek, 182 kadın toplam 379 kişiden oluşmaktadır. Veriler pandemi zamanında üniversitelerin uzaktan eğitimle devam ediyor olması nedeni ile Google Formlar üzerinden toplandığı için katılımcıların gönüllü olarak araştırmaya katılımı esas alınmıştır.

3.2. Veri Toplama Araçları

COVID-19 Korkusu Ölçeği: Covid-19 Korkusu Ölçeği, Ahorsu vd. (2020) yılında geliştirilmiş olup hepsi tek bir boyutta toplanan 7 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte her bir madde 5’li likert tipinde tasarlanmış olup; her bir madde için “1-Kesinlikle Katılmıyorum” ile “5-Kesinlikle Katılıyorum” arasında işaretleme yapılması beklenmektedir. Ölçekte yükselen puanlar katılımcının Covid-19 ile ilgili korku düzeyinin yükseldiğini göstermektedir. Covid-19 Korkusu Ölçeği’nin Türkçe’ye uyarlanması diğer araştırmacılar tarafından da yapılmıştır.

Ölüm Algısı Ölçeği: Ölçek 6 alt boyut ve toplam 24 maddedir. Ölçeği beşli likert tipi şeklindedir. Her madde için Puanlama: Kesinlikle Katılıyorum için 5, Katılıyorum için 4, Kararsızım için 3, Katılmıyorum için 2, Hiç Katılmıyorum için 1 puandır. Ölçek alt boyutları:

1. Ahirette Ödüllendirilme: Bu boyutta ölüm, Allah’a kavuşma, ahiret hayatında ödüllendirilme, ebedi mutluluğa, sonsuz iyiliklere ve ölen sevdiklerimize kavuşma olarak görülmektedir.

2. Bakmakla yükümlü olduklarını terk etme: Kişinin bakmakla mükellef olduklarının terkinden doğan duygu ve düşünceler vurgulanır.

3.Başarısızlık: Ölüm kişisel bir başarısızlık, yenilgiye düşme, sonsuz bir hayal kırıklığı ve çaresizlik olarak görülür.

4.Cesaret: Ölüm, kişinin ölüm karşısındaki kuvvet ve cesaretini gösterme fırsatı olarak değerlendirilir.

5.Bilinmeyen: Ölüm, hayatın bilinmeyen, akıl ermez ve belirsiz bir şekilde

sona ermesi olarak görülür.

6.Acı Çekme: Ölüm, bilincin kaybı ve üstün olmanın ortadan kalktığı acı verici bir olay olarak görülür.

3.3. İstatistiksel analiz:

İstatistiksel işlemlerde SPSS 25 programı kullanılmıştır. Tüm analizlerde güven düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Verilerin normal dağılıp dağılmadığını test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. İstatistiksel karşılaştırmalar için ikili karşılaştırmalarda bağımsız değişkenler için t-testi, çoklu karşılaştırmalar için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve çoklu karşılaştırmalarda fark çıkan değişkenlerin tespiti için post-hoc analizi (LSD Testi) kullanılmıştır.

4. BULGULAR

Tablo 4.1’de araştırmaya katılan öğrencilerin yaş, boy uzunluğu ve vücut ağırlıkları dağılımı cinsiyete göre verilmiştir.

Tablo 4.1. Cinsiyet Faktörüne Göre Öğrencilerin Yaş, Boy Uzunluğu ve Vücut Ağırlıkları Dağılımı

	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	t -test	p
Yaş (yıl)	Erkek	197	21,71	2,81	0,50	0,616
	Kadın	182	21,57	2,57		
Boy uzunluğu (cm)	Erkek	197	178,15	6,41	20,74	0,000**
	Kadın	182	164,64	6,26		
Vücut ağırlığı (kg)	Erkek	197	74,67	11,89	15,25	0,000**
	Kadın	182	57,74	9,46		

**p<0,005

Araştırmaya katılan öğrencilerin ortalama yaşları kadın öğrencilerde 22,11 ve erkek öğrencilerde 22,57 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kadın ve erkek öğrencilerin yaşları birbirine yakındır. Bu çalışmada öğrencilerin cinsiyete göre yaşları benzer iken, boy uzunluğu ve vücut ağırlıklarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu görülmektedir (p<0,005). Tablo 4.2’de cinsiyet değişkenine göre Covid-19 korkusu karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.2.Cinsiyete Göre Covid-19 Korkusu

Cinsiyet	n	Ortalama	SS	t	p
Erkek	197	17,50	9,48	-0,78	0,414
Kadın	182	18,19	7,30		

Cinsiyete göre Covid-19 korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (p>0,05). Tablo 4.3’te eğitim görülen alana göre Covid-19 korkusu karşılaştırılmıştır.

Tablo 4.3. Eğitim Görülen Alana Göre Covid-19 Korkusu

	n	Ortalama	SS	F/LSD	p
Spor alanı ile ilgili (1)	141	19,88	9,32	6,49 1>2,3,5 4>2,3,5	0,000***
Din eğitimi alanı ile ilgili (2)	41	15,05	6,58		
Mühendislik alanı ile ilgili (3)	58	14,38	7,31		
Sosyal ve Fen alanı ile ilgili (4)	113	18,55	7,84		

Sağlık alanı ile ilgili (5)	26	15,69	8,37
Toplam	379	17,83	8,51

Eğitim görülen alana göre Covid-19 korkusunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,005$). Spor alanı ile ilgili eğitim görenlerin ölüm korkusu puanı din eğitimi, mühendislik alanı ve sağlık alanı ile ilgili eğitim görenlerden anlamlı derece yüksektir ($p<0,005$). Yine sosyal ve fen alanı ile ilgili eğitim görenlerin ölüm korkusu puanı din eğitimi ve mühendislik alanı ile ilgili eğitim görenlerden anlamlı derece yüksektir ($p<0,005$). Tablo 4.4'te spor yapma durumuna göre Covid-19 korkusu karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.4. Spor Yapma Durumuna Göre Covid-19 Korkusu

	n	Ortalama	SS	F	p
Spor yapmayan	203	17,12	7,91	1,95	0,144
Haftada 2-3 defa spor	111	19,10	9,295		
Haftada 4 defa ve daha üzeri spor	65	17,88	8,76		
Toplam	379	17,83	8,51		

Spor yapma durumuna göre Covid-19 korkusunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 4.5'te virüse yakalanma durumuna göre Covid-19 korkusu karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.5. Korona Virüse Yakalanıp Yakalanmama Durumuna Göre Covid-19 Korkusu

	n	Ortalama	SS	t	p
Geçirmedim	288	18,11	8,47	1,13	0,261
Geçirdim	91	16,96	8,59		

Korona virüse yakalanıp yakalanmama durumuna göre Covid-19 korkusunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 4.6'da ölen akraba durumuna göre Covid-19 korkusu karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.6. Ölen akraba durumuna göre Covid-19 korkusu

	n	Ortalama	SS	t	p
Yok	218	16,44	8,08	-3,76	0,000**
Var	161	19,71	8,72		

Ölen akraba durumuna göre Covid-19 korkusunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,005$). Ölen akraba durumuna var seçeneğini işaretleyen bireylerin Covid-19 kaygı düzeyi puanları istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur. Tablo 4.7’de aşı olma durumuna göre Covid-19 korkusu karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.7. Aşı Olma Durumuna Göre Covid-19 Korkusu

	n	Ortalama	SS	t	p
Aşı olmadım	220	18,47	8,86	1,73	0,084
Aşı oldum	159	16,94	7,92		

Aşı olma durumuna göre Covid-19 korkusunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 4.8’de ölümden sonrasını düşünme durumuna göre Covid-19 korkusu karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.8. Ölümden Sonrasını Düşünme Durumuna Göre Covid-19 Korkusu

	n	Ortalama	SS	F/LSD	p
Hiç düşünmedim (1)	53	16,83	10,57	3,17 2>3	0,043*
Bazen düşündüm (2)	231	18,70	8,00		
Sıklıkla düşündüm (3)	95	16,28	8,22		
Toplam	379	17,83	8,50		

Ölümden sonrasını düşünme durumuna göre Covid-19 korkusunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur Bazen düşündüm maddesini işaretleyen öğrencilerin Covid-19 korkusu düzeyleri sıklıkla düşündüm maddesini işaretleyenlerden anlamlı derecede yüksektir ($p<0,05$). Tablo 4.9’da cinsiyet değişkenine göre ölüm algısı puanlarının karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.9. Cinsiyete Göre Ölüm Algısı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek boyutlar	Cinsiyet	n	Ortalama	SS	t-test	p
Ödüllendirme	Erkek	197	11,45	5,70	-2,08	0,037*
	Kadın	182	12,58	4,76		
Terk Etme	Erkek	197	13,21	5,22	-1,65	0,099
	Kadın	182	14,06	4,77		

Başarısızlık	Erkek	197	13,51	4,44	-0,46	0,642
	Kadın	182	13,72	4,21		
Cesaret	Erkek	197	10,77	4,04	-3,38	0,001**
	Kadın	182	12,10	3,61		
Bilinmeyen	Erkek	197	8,79	3,60	1,14	0,254
	Kadın	182	8,38	3,42		
Acı Çekme	Erkek	197	10,14	3,69	-0,99	0,322
	Kadın	182	10,52	3,66		
Toplam puan	Erkek	197	67,87	17,37	-2,16	0,031*
	Kadın	182	71,36	13,64		

**p<0,005

Öğrencilerin cinsiyet faktörüne göre ölüm algısı puanları terk etme, başarısızlık, bilinmeyen ve Acı çekme alt boyutlarında birbirine benzer iken ($p>0,05$), ödüllendirme ve cesaret alt boyutları ve toplam ölçek puanlarında anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$ ve $p<0,005$). Tablo 4.10’da virüse yakalanma durumuna göre ölüm algısı puanlarının karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.10. Covid-19 Salgını Geçirip Geçirmeme Durumuna Göre Ölüm Algısı Puanları Karşılaştırılması

Ölçek boyutlar	Covid-19 durumu	n	Ortalama	SS	t-test	p
Ödüllendirme	Geçirmedim	288	12,44	5,39	2,96	0,003*
	Geçirdim	91	10,57	4,70		
Terk Etme	Geçirmedim	288	13,84	5,22	1,51	0,010
	Geçirdim	91	12,92	4,30		
Başarısızlık	Geçirmedim	288	13,36	4,30	-1,98	0,047*
	Geçirdim	91	14,40	4,34		
Cesaret	Geçirmedim	288	11,51	3,92	0,88	0,079
	Geçirdim	91	11,10	3,78		
Bilinmeyen	Geçirmedim	288	8,39	3,48	-2,03	0,043*
	Geçirdim	91	9,24	3,55		
Acı Çekme	Geçirmedim	288	10,19	3,64	1,24	0,218

	Geçirdim	91	10,74	3,77		
Toplam puan	Geçirmedim	288	69,73	16,38	0,40	6,88
	Geçirdim	91	68,97	13,69		

*p<0,05

Öğrencilerin hastalık geçirip geçirmeme durumuna göre ölüm algısı puanları terk etme, cesaret ve Acı çekme alt boyutları ve toplam ölçek puanları birbirine benzer iken ($p>0,05$), ödüllendirme, başarısızlık ve bilinmeyen alt boyutları anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). Ödüllendirme alt boyutunda Covid-19 geçirmedim maddesini işaretleyen bireylerin ölüm algısı puanları anlamlı derecede yüksek bulunurken ($p<0,05$) başarısızlık ve bilinmeyen alt boyutlarda Covid-19 geçirdim maddesini işaretleyen bireylerin ölüm algısı puanlarının daha yüksek çıktığı belirlenmiştir ($p<0,05$). Tablo 4.11’de eğitim görülen alana göre ölüm algısı puanlarının karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.11. Eğitim Görülen Alana Göre Ölüm Algısı Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek	Fakülte	n	Ortalama	SS	F/LSD	p
Ödüllendirme	Spor alanı ile ilgili (1)	141	11,97	5,63	3,39 4>2,3,5	0,010*
	Din eğitimi alanı ile ilgili (2)	41	10,17	4,65		
	Mühendislik alanı ile ilgili (3)	58	11,38	4,06		
	Sosyal ve Fen alanı ile ilgili (4)	113	13,25	5,63		
	Sağlık alanı ile ilgili (5)	26	10,85	4,04		
	Toplam	379	11,99	5,29		
Terk Etme	Spor alanı ile ilgili (1)	141	13,92	5,39	1,51	0,198
	Din eğitimi alanı ile ilgili (2)	41	12,10	4,72		
	Mühendislik alanı ile ilgili (3)	58	13,57	4,17		
	Sosyal ve Fen alanı ile ilgili (4)	113	14,04	5,19		
	Sağlık alanı ile ilgili (5)	26	12,65	4,07		
	Toplam	379	13,62	5,02		
Başarısızlık	Spor alanı ile ilgili (1)	141	12,95	4,49	3,08 2>1,5	0,016*
	Din eğitimi alanı ile ilgili (2)	41	15,17	3,85		
	Mühendislik alanı ile ilgili (3)	58	14,24	3,73		
	Sosyal ve Fen alanı ile ilgili (4)	113	13,82	4,41		
	Sağlık alanı ile ilgili (5)	26	12,42	4,30		
	Toplam	379	13,61	4,33		

Cesaret	Spor alanı ile ilgili (1)	141	11,14	4,23	1,156	0,333
	Din eğitimi alanı ile ilgili (2)	41	10,95	3,38		
	Mühendislik alanı ile ilgili (3)	58	11,14	3,07		
	Sosyal ve Fen alanı ile ilgili (4)	113	12,05	4,10		
	Sağlık alanı ile ilgili (5)	26	11,42	3,24		
	Toplam	379	11,41	3,89		
Bilinmeyen	Spor alanı ile ilgili (1)	141	8,33	3,64	2,52	0,063
	Din eğitimi alanı ile ilgili (2)	41	10,10	3,21		
	Mühendislik alanı ile ilgili (3)	58	8,69	3,55		
	Sosyal ve Fen alanı ile ilgili (4)	113	8,40	3,49		
	Sağlık alanı ile ilgili (5)	26	8,31	2,90		
	Toplam	379	8,59	3,51		
Acı Çekme	Spor alanı ile ilgili (1)	141	9,91	3,68	1,40	0,232
	Din eğitimi alanı ile ilgili (2)	41	11,27	3,40		
	Mühendislik alanı ile ilgili (3)	58	10,76	3,51		
	Sosyal ve Fen alanı ile ilgili (4)	113	10,35	3,88		
	Sağlık alanı ile ilgili (5)	26	9,96	3,40		
	Toplam	379	10,32	3,67		
Ölüm Algısı Toplam Puan	Spor alanı ile ilgili (1)	141	68,22	18,24	1,29	0,270
	Din eğitimi alanı ile ilgili (2)	41	69,76	12,08		
	Mühendislik alanı ile ilgili (3)	58	69,78	12,07		
	Sosyal ve Fen alanı ile ilgili (4)	113	71,91	15,82		
	Sağlık alanı ile ilgili (5)	26	65,62	12,51		
	Toplam	379	69,55	15,77		

**p<0,05

Öğrencilerin okudukları fakülte türüne göre terk etme, bilinmeyen, Acı çekme ve cesaret alt boyutları ve toplam ölçek ölüm algısı puanları birbirine benzer iken ($p<0,05$), ödüllendirme ve başarısızlık alt boyutlarında anlamlı şekilde farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Ödüllendirme alt boyutunda sosyal ve fen alanında eğitim görenlerin ölüm algısı puanları, din eğitimi, mühendislik ve sağlık alanında eğitim görenlere göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Başarısızlık alt boyutunda din eğitimi alanında eğitim görenlerin ölüm algısı puanları, spor alanı ve sağlık alanında eğitim görenlerden anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Tablo 4.12’de spor yapma durumuna göre ölüm algısı puanlarının karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.12. Spor Yapma Durumuna Göre Ölüm Algısı

		n	Ortalama	SS	F/LSD	p
Ödülle ndirme	Spor yapmayan (1)	203	12,43	5,16	4,94	0,008*
	Haftada 2-3 defa spor (2)	111	12,26	5,86		
	Haftada 4 defa ve daha üzeri spor (3)	65	10,14	4,24		
	Toplam	379	11,99	5,29		
Terk Etme	Spor yapmayan (1)	203	13,67	4,72	1,41	0,245
	Haftada 2-3 defa spor (2)	111	14,05	5,49		
	Haftada 4 defa ve daha üzeri spor (3)	65	12,74	5,07		
	Toplam	379	13,62	5,02		
Başaris ızlık	Spor yapmayan (1)	203	13,55	4,13	0,09	0,946
	Haftada 2-3 defa spor (2)	111	13,77	4,70		
	Haftada 4 defa ve daha üzeri spor (3)	65	13,54	4,32		
	Toplam	379	13,61	4,33		
Cesaret	Spor yapmayan (1)	203	11,82	3,57	4,863 3<1,2	0,008*
	Haftada 2-3 defa spor (2)	111	11,43	4,32		
	Haftada 4 defa ve daha üzeri spor (3)	65	10,11	3,84		
	Toplam	379	11,41	3,89		
Bilinm eyen	Spor yapmayan (1)	203	8,30	3,45	1,53	0,216
	Haftada 2-3 defa spor (2)	111	8,96	3,59		
	Haftada 4 defa ve daha üzeri spor (3)	65	8,88	3,57		
	Toplam	379	8,59	3,51		
Acı çekme	Spor yapmayan (1)	203	10,27	3,61	0,046	0,955
	Haftada 2-3 defa spor (2)	111	10,36	3,93		
	Haftada 4 defa ve daha üzeri spor (3)	65	10,42	3,45		
	Toplam	379	10,32	3,67		
Ölüm Algısı Toplam Puan	Spor yapmayan (1)	203	70,04	13,60	2,30	0,101
	Haftada 2-3 defa spor (2)	111	70,83	19,34		
	Haftada 4 defa ve daha üzeri spor (3)	65	65,82	14,94		
	Toplam	379	69,55	15,77		

Spor yapma durumuna göre ölüm algısında ödüllendirme ve cesaret alt boyutlarında anlamlı farklılık varken ($p<0,05$), diğer alt boyutlar ve toplam ölçek puanında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Ödüllendirme ve cesaret alt boyutlarında haftada 4 ve üzeri spor yapanların ölüm algısı puanları, spor yapmayan ve haftada 2-3 gün spor yapanlara göre daha düşük bulunmuştur ($p<0,05$). Tablo 4.13'te ölen akraba durumuna göre ölüm algısı puanlarının karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.13. Ölen Akraba Durumuna Göre Ölüm Algısı

Ölçek boyutlar		n	Ortalama	SS	t-test	p
Ödüllendirme	Yok	218	11,72	5,34	-1,17	0,241
	Var	161	12,36	5,22		
Terk etme	Yok	218	13,30	4,72	-1,42	0,156
	Var	161	14,04	5,39		
Başarısızlık	Yok	218	13,66	4,31	0,22	0,819
	Var	161	13,55	4,37		
Cesaret	Yok	218	11,37	3,82	-0,23	0,816
	Var	161	11,47	3,99		

Bilinmeyen	Yok	218	8,52	3,51	-0,48	0,628
	Var	161	8,70	3,53		
Acı çekme	Yok	218	10,33	3,76	0,02	0,981
	Var	161	10,32	3,56		
Toplam puan	Yok	218	68,89	15,00	-0,94	0,391
	Var	161	70,43	16,75		

Ölen akraba durumuna göre ölüm algısında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 4.14'te aşı olma durumuna göre ölüm algısı puanlarının karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.14. Aşı Olma Durumuna Göre Ölüm Algısı

Ölçek boyutlar		n	Ortalama	SS	t-test	p
Ödüllendirme	Olmadım	220	11,57	5,25	-1,81	0,071
	Oldum	159	12,57	5,31		
Terk etme	Olmadım	220	13,45	5,08	-0,76	0,446
	Oldum	159	13,85	4,94		
Başarısızlık	Olmadım	220	13,80	4,42	0,97	0,333
	Oldum	159	13,36	4,20		
Cesaret	Olmadım	220	11,17	3,92	-1,44	0,152
	Oldum	159	11,75	3,84		
Bilinmeyen	Olmadım	220	9,03	3,52	2,88	0,004*
	Oldum	159	7,99	3,42		
Acı çekme	Olmadım	220	10,67	3,65	2,19	0,029*
	Oldum	159	9,84	3,67		
Toplam puan	Olmadım	220	69,69	14,99	0,21	0,834
	Oldum	159	69,35	16,83		

Aşı olma durumuna göre ölüm algısı puanlarında bilinmeyen ve acı çekme alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Bilinmeyen ve acı çekme alt boyutlarında aşı olmayanların ölüm algısı puanları aşı olanlara göre daha yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Tablo 4.15'te ölümden sonrasını düşünme durumuna göre ölüm algısı puanlarının karşılaştırma sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.15. Ölümden Sonrasını Düşünme Durumuna Göre Ölüm Algısı

		n	Ortalama	SS	F/LS D	p
Ödüllendirme	Hiç düşünmedim (1)	53	13,08	5,68	1,47	0,231
	Bazen düşündüm (2)	231	11,92	5,03		
	Sıklıkla düşündüm (3)	95	11,55	5,64		

	Toplam	379	11,99	5,29		
Terk Etme	Hiç düşünmedim (1)	53	15,13	5,64		
	Bazen düşündüm (2)	231	13,41	4,67		
	Sıklıkla düşündüm (3)	95	13,27	5,38	2,86	0,059
	Toplam	379	13,62	5,02		
Başarısızlık	Hiç düşünmedim (1)	53	13,55	4,00		
	Bazen düşündüm (2)	231	13,28	4,24		
	Sıklıkla düşündüm (3)	95	14,45	4,63	2,49	0,084
	Toplam	379	13,61	4,33		
Cesaret	Hiç düşünmedim (1)	53	12,23	4,03		
	Bazen düşündüm (2)	231	11,29	3,64		
	Sıklıkla düşündüm (3)	95	11,26	4,36	1,35	0,259
	Toplam	379	11,41	3,89		
Bilinmeyen	Hiç düşünmedim (1)	53	8,62	3,70		
	Bazen düşündüm (2)	231	8,34	3,47		
	Sıklıkla düşündüm (3)	95	9,19	3,48	1,97	0,141
	Toplam	379	8,59	3,51		
Açı Çekme	Hiç düşünmedim (1)	53	10,57	3,35		
	Bazen düşündüm (2)	231	10,18	3,58		
	Sıklıkla düşündüm (3)	95	10,54	4,07	0,45	0,634
	Toplam	379	10,32	3,67		
Ölüm algısı toplam puan	Hiç düşünmedim (1)	53	73,17	20,04		
	Bazen düşündüm (2)	231	68,42	14,91		
	Sıklıkla düşündüm (3)	95	70,26	14,92	2,10	0,124
	Toplam	379	69,55	15,77		

Ölümünden sonrasını düşünme durumuna göre ölüm algısı puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Tablo 4.16’da Covid-19 korkusu ve ölüm algısı arasındaki istatistiksel ilişki sonuçları verilmiştir.

Tablo 4.16. Covid-19 Korkusu ve Ölüm Algısı Arasında İstatistik Durumları

	Ö	TE	B	C	B	AÇ	Ölüm Algısı
Covid korkusu	,082	,078	,056	,094	,125*	,071	,136**
Ödüllendirme (Ö)		,550**	-,135**	,484**	-,043	-,026	,577**
Terk etme (TE)			,089	,531**	,144**	,052	,703**
Başarısızlık (B)				,214**	,430**	,603**	,547**
Cesaret (C)					,200**	,203**	,729**
Bilinmeyen (B)						,503**	,539**
Acı çekme (AÇ)							,568**

Tablo 4.16. sonuçlarına genel anlamda bakıldığında, Covid-19 korkusu ile ölüm algısı ödüllendirme, terk etme, cesaret, bilinmeyen, acı çekme alt boyutları ve

ölüm algısı toplam ölçek puanları arasında aynı yönlü ve yüksek dereceli ilişki varken, Covid-19 korkusu ile başarısızlık alt boyutu arasında aynı yönlü ve orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

5.TARTIŞMA

Ondokuz Mayıs Üniversitesinde okuyan öğrencilerden rastgele örneklem yöntemi ile çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan 197 erkek, 182 kadın toplam 379 kişi üzerinde yapılan anketlerin SPSS 25 programı aracılığı ile elde edilen verilerle Covid-19 Sürecinde Üniversite Öğrencilerinin Korku Düzeyleri ve Ölüm Algıları incelenmiştir. Araştırmada Ahorsu vd. (2020) tarafından geliştirilmiş olan Covid-19 Korkusu Ölçeği ve Topuz (2013) tarafından geliştirilmiş olan Ölüm Algısı Ölçeği kullanılmıştır.

Veriler istatistiki açıdan SPSS 25 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırmadaki analizlerin amacı hazırlanan hipotezlerin SPSS 22 programı aracılığı ile test edilip “p” değerinin 0.05’ten küçük olup olmadığına bakılarak aralarında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmektir.

Yapılan araştırma sonucunda anketlerden elde edilen veriler katılımcıların yaş, cinsiyet, ölen akraba, Covid-19 rahatsızlığına yakalanma veya yakalanmama, katılımcıların aşı olma durumları, fiziksel aktiviteye katılımları ve korona virüse yakalanma korkuları üzerindeki etkileri incelenmiştir.

Tablo 4.1. incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin ortalama yaşları kadın öğrencilerde 22,11 ve erkek öğrencilerde 22,57 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan kadın ve erkek öğrencilerin yaşları birbirine yakındır. Bu çalışmada öğrencilerin cinsiyete göre yaşları benzer iken, boy uzunluğu ve vücut ağırlıklarının birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırmada cinsiyete göre Covid-19 korkusu incelendiğinde kadın ve erkeklerin Covid-19 korkusu arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Zhang vd. (2020) sağlık çalışanları üzerine yaptıkları bir çalışmada kadın ve erkek bireylerin Covid-19 salgınına yönelik korku ve kaygı düzeylerinin farklılaşmadığı görülmüştür. Gümüşgül vd. (2020) yılında yapmış olduğu çalışma incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Yine Karaca vd. (2021) yaptıkları çalışmada cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu çalışma sonuçları yaptığımız çalışmanın bulguları ile paralellik göstermektedir.

Çelebi (2020) tarafından yapılmış olan bir çalışmada Covid-19 sürecinde kadınların psikolojik sağlamlıklarının erkeklere göre daha düşük, kaygı seviyelerinin

daha yüksek olduğu görülmüştür. Doshi vd. (2020) tarafından Covid-19 Hindistan popülasyonunda yapılmış olan bir çalışmada kadınların Covid-19 korkusu erkeklerden daha yüksek bulunmuştur. Yine Göksu ve Kumcağız (2020) yaptıkları bir çalışmada, Covid-19 sürecinde kadın katılımcıların erkek katılımcılara göre daha yüksek kaygı ve korku düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuca bakıldığında kadın ve erkek öğrencilerin kaygılarının ortak olduğu ve birbirlerine yakın bir düzeyde korkuya sahip oldukları görülmektedir. Yapılan çalışma incelendiğinde kadın ve erkek öğrencilerin aynı üniversitede okuyor olmaları birbirlerine yakın çevreye sahip oldukları için kaygılarının benzer olduğu ve alınan tedbir ve kısıtlamalara birlikte uydukları aynı zamanda pandeminin ilk başlarda ortaya çıkarmış olduğu bilinmezliğin biraz daha azalmış olmasının bireylerin korku seviyelerinin pandemi başlangıcına göre azaldığından dolayı benzer düzeyde olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada eğitim görülen alana göre Covid-19 korkusu incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Spor alanı ile ilgili eğitim görenlerin Covid-19 korkusu puanı din eğitimi, mühendislik alanı ve sağlık alanı ile ilgili eğitim görenlerden anlamlı derece yüksektir ($p<0,05$). Yine sosyal ve fen alanı ile ilgili eğitim görenlerin Covid-19 korkusu puanı din eğitimi ve mühendislik alanı ile ilgili eğitim görenlerden anlamlı derece yüksektir ($p<0,05$). Literatürde, öğrencilerin okuduğu alana göre Covid-19 korkusuna ilişkin az denecek düzeyde araştırmaların olduğu görülmüştür. Dratva vd. (2020) yapmış oldukları bir araştırmada sağlık meslek bölümünde okuyan bireylerin sosyal bilimler, hukuk ve dil bilim bölümlerinde okuyan bireylere göre daha az korku düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Yapılan başka bir araştırmada yönetimle ilgili bölümlerde okuyan öğrencilerin kaygı ve korku seviyelerinin sağlık ve tıp bölümünde okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Sundarasan vd., 2020). Yapılan başka bir çalışmada Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler Fakültesi öğrencilerinin Covid-19 korku düzeylerinin diğer fakülte öğrencilerine daha yüksek olduğu görülmüştür (Martinez-Lorca vd., 2020).

Yapılan çalışmalara bakıldığında genel anlamda fakülteler arası korku düzeyinde farklılıklar bulunarak çalışmamıza paralel sonuçlar bulunmuştur. Farklı alanda eğitim gören öğrencilerin kaygı düzeylerinin değişken olmasının nedeni yaşadığı yer, alınan tedbirler ve kısıtlamalardan kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada spor yapma durumuna göre Covid-19 korkusu incelendiğinde istatistiksel anlamda bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Yapılan bir çalışmada fiziksel aktiviteye katılım ve Covid-19 korkusu arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Arıkan vd., 2021). Bu  alışma bizim yapmış olduğumuz çalışma ile paralellik göstermektedir. Spor yapan ve yapmayan bireyler arasındaki farkı inceleyen birçok çalışmada, düzenli olarak fiziksel aktivite ve egzersiz yapmanın korku ve kaygı semptomlarını azalttığı görülmüştür (Mammen vd., 2013; Rebar vd., 2015; Schuch vd., 2019). Salgın döneminde fiziksel aktivite seviyesini korumak ve düzenli olarak egzersiz yapmanın rahatlama ve stresle başa çıkma açısından önemli olduğu görülmüştür (Kazerooni vd., 2020; Acar vd., 2020). Yaptığımız çalışmada spor yapma değişkenine göre fark çıkmamasının nedeninin pandemi döneminde spor salonu ve yüzme havuzu gibi spor alanlarının sosyal mesafe kuralları gereği kapatılarak insanların içinde bulundukları psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarını spor yaparak karşılayamamaları bunun neticesinde başka faaliyetlere y nelmelerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada Covid-19 virüsüne yakalanıp yakalanmama durumuna göre Covid-19 korkusu incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Literatür incelendiğinde araştırma sonuçlarımızla çelişen çalışmaların olduğu saptanmıştır. Literatürde yapılmış bazı çalışmalarda Covid-19 hastalığını ge irmış bireylerin korku ve kaygı düzeylerinin daha fazla olduğu saptanmıştır (Kalmaz S., 2021; Choi vd., 2020). Çin’de yapılan bir araştırmada Covid-19 bulaşmış akraba veya tanıdıkları olan  niversite  ğrencilerinin korkularının ve kaygılarının arttığı saptanmıştır (Cao vd.,). Bizim çalışmamızın sonuçlarının bu şekilde çıkmasında Covid-19 virüsünün bireyler üzerinde ilk ortaya çıktığı zamanki etkisinin olmaması, aşı çalışmaları ve virüsün vücut üzerinde fizyolojik ve psikolojik olarak etkisinin azaldığından yakalanma durumunda daha az kaygı yaşandığı düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada ölen akraba durumuna göre Covid-19 korkusu incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,001$). Üniversite  ğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, yakınlarından birinin hayatını kaybetmesi Covid-19 korku düzeyini arttırdığı görülmektedir (Duman., 2020). Yapılan bir başka çalışmada bireyin yakınının Covid-19’a yakalanma durumu pandemi korkusunu anlamlı derecede arttırdığı sonucu ortaya çıkmıştır (Cao vd., 2020). Bir başka

çalışmada bireylerin Covid-19 salgınının, kendisinin ya da yakınının hayatını kaybetme korkusu oluşturduğu görülmektedir (Biçer vd., 2020). Bu çalışmalar bizim yapmış olduğumuz çalışmaya paralel sonuçlar çıktığı görülmektedir. Literatürde yapılmış olan bazı çalışmalara bakıldığında bireyin yakınlarından birinin Covid-19'a yakalanma durumuna göre Covid-19 korkusunda anlamlı derecede farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Bakioğlu vd., 2020; Özdin ve Bayrak Özdin., 2020). Yapılan çalışmada ölen akraba durumuna göre korku düzeylerinin artmasının nedeninin pandemi sürecinde bireylerin akraba ve tanıdıklarını bilinmezlik ortamı içerisinde kaybetmeleri sonucu aynı sonucun kendi başlarına da gelebileceği düşüncesinin oluşturduğu endişeden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Koruyucu önlemler kapsamında hastalıklardan korunma yöntemlerinin en önemlilerinin başında aşı gelmektedir. Aşı, özellikle salgın hastalıkları önlemede ilaçlar gibi sadece birey üzerinde değil toplum üzerinde de etki göstermektedir. Pandemi ile mücadelenin en etkili yöntemi bir aşı geliştirmek, toplum bağışıklığının sağlanması ve toplumun yarısından fazlasının aşılansıdır (Nowakowska vd., 2020). Aşı temin etmek kadar bireylerin aşılarla karşı olan tutum ve davranışları da çok önemlidir. Yapılan araştırmada aşı olma durumuna göre Covid-19 korkusu incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Türkiye'de yaşayan 1293 kişi ile yapılan çevrimiçi bir ankette, katılımcıların %41,2'si aşıya karşı olumlu yaklaşırken %37,9'u kararsız olduğunu belirtmiştir (Yılmaz vd., 2021). Ülkemizde yapılan toplam aşı sayısı 152 milyonu geçmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2022). Yapılan çalışmada aşı olma durumuna göre anlamlı farklılık olmamasının en önemli nedenlerinden birisinin aşıların çok kısa bir sürede ve test aşamalarını tam anlamıyla geçmeden ve uzun süreli yan etkilerinin bilinmeden piyasaya sürülmelerinden kaynaklı olarak insanların güvenmemesi ve çekimser olmalarından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada ölümden sonrasını düşünme durumuna göre Covid-19 korkusu incelendiğinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,043$). Ölüm, hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanlar her devirde ölüm üzerine düşünmüş ve ölümle ilgili farklı davranışlar geliştirmişlerdir. Geleneksel kültürler için ölüm bir son değil, yeni bir yaşamın başlangıcı olarak görülmüş ve hayatı, başka bir yaşam biçimiyle devam edecek olan sürekliliğin bir parçası olarak kabul etmişlerdir (Hökelekli, 1991). Covid-19 pandemi sürecinde dini inanç ve uygulamalar umudu besleyip bir amaç

duygusu sağlayarak korku ve paranoya gibi duygusal durum bozukluklarını azaltmaktadır (Rajkumar, 2020). Literatüre bakıldığında dini aktivitelere katılmayan bireylerin katılanlara oranla daha fazla ölüm kaygısı içinde oldukları görülmüştür (Hökelekli, 1991b,85). İçerisinde doktorların da olduğu çeşitli meslek grupları üzerinde yapılan başka bir çalışmada dini inançların ölümden duyulan korkuyu hafiflettiği görülmüştür (Karaca, 2000: 374). Başka bir çalışmada araştırmacılar Covid-19 pandemisi ile mücadelede koruyucu, her şeye hâkim ve her şeye gücü yeten bir Tanrı'ya ve ölüm sonrası hayata inanmanın rahatlatıcı olduğunu belirtmişlerdir (Dein vd., 2020). Literatüre bakıldığında yapılan araştırmanın genel olarak yaptığımız çalışmalarla paralellik gösterdiği görülmektedir. Bunun sebebinin ölümden sonra bir hayat olduğunu düşünmenin ve ebediyen yok olma fikrini düşünmemenin insan psikolojisi üzerinde pozitif yönde etkisinin olduğu düşünülmektedir.

Literatüre bakıldığında ölüm algısı üzerine yapılmış olan çalışmalar olduğu görülmektedir (Tümlü 2013; Akkuş, 2013; Erdoğan, 2019; Orbach ve Glaubman 1978). Yine yapılan çalışmalar incelendiğinde ölüm kaygısı üzerine yapılmış birçok çalışma olduğu görülmektedir (Mutlu, 2013; Kumcağız ve Yılmaz, 2012; Schumaker vd., 1991). Tüm bunların yanında Covid-19 pandemisinin ölüm algısı üzerindeki etkilerini ele alan sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır.

Yapılan araştırmada cinsiyete göre ölüm algısı puanları karşılaştırıldığında öğrencilerin cinsiyet faktörüne göre ölüm algısı puanları terk etme, başarısızlık, bilinmeyen ve acı çekme alt boyutlarında birbirine benzer iken ($p>0,05$), ödüllendirme ve cesaret alt boyutları ve toplam ölçek puanlarında anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$ ve $p<0,001$). Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında cinsiyet ile ölüm algısı arasında bir ilişki bulunmuştur (Kumcağız ve Yılmaz, 2012; Ayten, 2009; Tang vd., 2002; Öztürk vd., 2011). Bunun sebebinin kadınların korku ve kaygı durumlarına daha duyarlı olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir (Ayten, 2009). Literatürde cinsiyet ve ölüm algısı arasında ilişki olmayan çalışmalar da mevcuttur (Kasar vd., 2016; Erdoğan ve Özkan, 2007).

Yapılan araştırmada Covid-19 geçirip geçirmeme durumuna göre ölüm algısı puanları karşılaştırılmış, öğrencilerin hastalık geçirip geçirmeme durumuna göre ölüm algısı puanları terk etme, cesaret ve Acı çekme alt boyutları ve toplam ölçek puanları birbirine benzer iken ($p>0,05$), ödüllendirme, başarısızlık ve bilinmeyen alt

boyutları anlamlı farklılık belirlenmiştir ($p<0,05$). Bir çalışmada Covid-19'a yakalanan bireylerin tekrar yakalanma düşüncesi ve hastalık süresince kaygı düzeylerinin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir (Günlü vd., 2021).

Yapılan araştırmada eğitim görülen alana göre ölüm algısı puanlarının karşılaştırılması incelendiğinde öğrencilerin okudukları fakülte türüne göre terk etme, bilinmeyen, Acı çekme ve cesaret alt boyutları ve toplam ölçek ölüm algısı puanları birbirine benzer iken ($p<0,05$), ödüllendirme ve başarısızlık alt boyutlarında anlamlı şekilde farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Yapılan bir çalışmada bireylerin eğitim düzeyi arttıkça ölüm kaygılarının azaldığı görülmüştür (Erdoğan ve Özkan., 2007). Başka bir çalışmada ise bireylerin eğitim düzeyleri ve ölüm kaygıları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır (Kumcağız ve Yılmaz., 2012). Yapılan bir çalışmada spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri diğer fakültelerde okuyan öğrencilere göre daha düşük bulunmuştur (Ayhan, 2020). Yine yapılan başka bir çalışmada teknik bilimlerde okuyan öğrencilerin psikolojik iyi oluş puanları sosyal ve fen bölümü okuyanlara kıyasla daha yüksek çıkmıştır (Yılmaz, 2013).

Spor, bireylerin vücudundaki negatif enerjiyi atmasına ve bu enerjinin açığa çıkarmış olduğu stres, kaygı ve saldırganlık davranışlarının önüne geçmeye olanak sağlamaktadır (Şenyüzlü, 2013). Yapılan araştırmada spor yapma durumuna göre ölüm algısı incelenmiş, spor yapma durumuna göre ölüm algısında ödüllendirme ve cesaret alt boyutlarında anlamlı farklılık varken ($p<0,05$), diğer alt boyutlar ve toplam ölçek puanında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada pandemi sürecinde bireylerin fiziksel aktivite düzeylerinin azaldığı, depresyon seviyelerinin arttığı ve yaşam kalitelerinin bozulduğu görülmüştür (Bulguroğlu vd., 2021).

Bireylerin, çevrelerinde olan kişilerin ölümüyle birlikte ölüme ilişkin tutumları şekillenmektedir. Çevresindeki insanların ölümü ile insanlarda ölüm düşüncesi büyük oranda oluşur, değişir ve gelişir. Ölüm, insanın müdahale alanı dışında gerçekleşen bir olaydır (Topuz, 2013). Yapılan araştırmada ölen akraba durumuna göre ölüm algısı incelenmiş, Ölen akraba durumuna göre Ölüm algısında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Ülkemizde öğrenciler üzerinde yapılmış olan bir çalışmada yakınlarından birisinin virüse yakalanmış olması ve pandemi sürecinin bireylerin ruh sağlıklarını olumsuz yönde etkilediği görülmüştür (Kürtüncü, 2020).

Yapılan araştırmada aşı olma durumuna göre ölüm algısı incelenmiş, Aşı olma durumuna göre ölüm algısı puanlarında bilinmeyen ve Acı çekme alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Ölüm, yaşamı anlamlı kılan bir gerçektir. İnsan, ölümü düşününce hayatı önemser. Ölüm düşüncesi olmadığı zaman bireyde yaşam kalitesi düşer ve hayat sıradanlaşır (Dağlı, 2010). Ölüm, çoğu zaman insanlar için bir belirsizlik durumunu haber vermektedir. İnsanları belki de en çok korkutan ve ürküten, ölümün getireceğı belirsiz bir gelecektir (Hökelekli, 1991).

Kendi ölümünü düşünmek, insanın farklı duygular ve korkular yaşamasına sebep olabilmektedir. Bunlar; acı duyma, bedenini kaybetme, ölüm anında yalnız kalma ve ölüm korkusu gibi duygulardan oluşmaktadır. Tüm bunlar kişide ölümü kabullenmeye ya da tam tersi olarak ölüme meydan okuma gibi davranışlar oluşturabilmektedir (Hökelekli, 1996). Yaş, cinsiyet, medeni hal, inanç, ölümle karşılaşma sıklığı ölüm kaygısını etkileyen bazı faktörler olarak sıralanabilir ancak genel olarak bakıldığı zaman bireyler savaş, kıtlık, salgın gibi kendi hayatlarını dolaylı olarak tehlikede hissettikleri zamanlarda bile ölüm kaygısını yoğun bir şekilde hissetmektedirler (Ceylan., 2018). Bauman (1992) ölümü; kâbus olarak yaşamış bir umuttan, kesin ve gerçek bir kopuş olarak görmektedir.

Yapılan araştırmada ölümden sonrasını düşünme durumuna göre ölüm algısı incelenmiş, Ölümden sonrasını düşünme durumuna göre ölüm algısı puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Bir araştırmada, ölüm sonrası hayata inanıp kendini günahkâr gören bireyin öldükten sonra cezalandırılacağı düşüncesi bireyi kaygılandırmaktadır (Koç, 2004).

Yapılan çalışmaya genel anlamda bakıldığında, Covid-19 korkusu ile ölüm algısı ödüllendirme, terk etme, cesaret, bilinmeyen, acı çekme alt boyutları ve ölüm algısı toplam ölçek puanları arasında aynı yönlü ve yüksek dereceli ilişki varken, Covid-19 korkusu ile başarısızlık alt boyutu arasında aynı yönlü ve orta düzeyde ilişki bulunmuştur.

Yapılan çalışmaya bakıldığında cinsiyet spor yapma durumu aşı olma durumu, Covid-19 geçirme durumu ve Covid-19 korkusu arasında istatistiksel anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bunun nedeninin Covid-19 sürecinin ilk başladığı zamanki belirsizlik ve bilinmezlik ortamının kalktığı ve bireylerin artan önlemlerle bilinçlenerek ilk

zamanlardaki korku ve kaygı seviyelerindeki azalmadan kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Yine spor yapma durumuna göre Covid-19 korkusu ve ölüm algısı puanlarına bakıldığında Covid-19 korkusunda genel anlamda istatistiksel olarak farklılık bulunamamasının nedeninin spor alanlarının pandemi sürecinde kapatılarak bireylerin Covid-19'un getirmiş olduğu belirsizlik ortamında spordan uzak kalması ve korku ve endişelerini atlatabilmek için farklı yöntemlere yöneldiklerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Covid-19'a yakalanma ve aşı olma durumuna göre Covid-19 korkusunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık çıkmamasının nedeninin bireylerin Covid-19 bulaşını hafif semptomlarla atlatmış olmaları ve aşılarla karşı ön yargılı olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Genel olarak yapılan çalışma incelendiğinde Covid-19 sürecinin başlamasından belli bir süre sonra bu çalışmaya başlandığından ve bu geçen zaman içerisinde insanların Covid-19 süreci hakkında daha sağlıklı bilgilere ulaşmaları, aşı çalışmaları, artan ölüm oranlarının sosyal mesafe uygulamaları ve aşı çalışmaları ile birlikte düşmesi, insanların her gün medyada çıkan Covid-19 haberlerine ve ölümlere karşı kısmen duyarsızlaşması ve Covid-19'un maske dezenfektan vb. gibi ekipmanlarla hayatımızın her alanına girmiş olmasından kaynaklı olarak bireylerin virüse yakalanma korkuları ve ölüm algıları seviyelerinin pandeminin başlangıcına oranla biraz daha düşmesi ve birbirine yakın sonuçlar çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Üniversite öğrencilerinde Covid-19 korku düzeyleri ve ölüm algısı puanlarını belirlemek amacıyla yapılmış olan çalışmada elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir;

- Öğrencilerin cinsiyete göre yaşları benzer iken, boy uzunluğu ve vücut ağırlıkları birbirinden anlamlı şekilde farklı olduğu görülmüştür.
- Cinsiyete göre Covid-19 korkusunda istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamış, ölüm algısı puanlarında ödüllendirme ve cesaret alt boyutları ve toplam ölçek puanlarında anlamlı farklılık bulunmuştur.
- Öğrencilerin eğitim gördüğü alana göre istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Spor alanı ile ilgili eğitim görenlerin Covid-19 korkusu puanı din eğitimi, mühendislik ve sağlık alanı ile ilgili eğitim görenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Sosyal ve fen alanında eğitim görenlerin Covid-19 korkusu puanları din eğitimi ve mühendislik alanında eğitim görenlerden anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Ölüm algısı puanlarında ödüllendirme ve başarısızlık alt boyutlarında anlamlı şekilde fark bulunmuştur.
- Öğrencilerin Covid-19 korkusu ile spor yapma durumu arasında anlamlı fark bulunmamış, ölüm algısı puanlarında ödüllendirme ve cesaret alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur.
- Öğrencilerin Covid-19 hastalığına yakalanma durumuna göre Covid-19 korkusu arasında anlamlı fark bulunmamış, ölüm algısı puanlarında ödüllendirme, başarısızlık ve bilinmeyen alt boyutlarda anlamlı fark bulunmuştur.
- Akrabası ya da bir yakınını kaybeden katılımcıların Covid-19 korkusunun daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Ölen akraba durumuna göre ölüm algısı puanlarında anlamlı derecede farklılık bulunmamıştır.
- Katılımcıların aşı olma durumuna göre Covid-19 korkusu puanlarında anlamlı derecede farklılık bulunmamıştır. Ancak aşı olma durumuna göre ölüm algısı puanlarında bilinmeyen ve acı çekme alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur.

- Katılımcıların ölümden sonrasını düşünme durumuna göre Covid-19 puanları arasında anlamlı derecede fark bulunmuş, ölümden sonrasını düşünme durumuna göre ölüm algısı puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.
- Öğrencilerin ölüm algısı puanları ile ölüm korkusu arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Çalışmanın daha geniş örneklem gruplarıyla yapılması;
- Pandemi sürecinde öğrencilere akademik olarak doğru yönlendirmeler yapılması,
- Öğrencilerin, büyük kitleleri etkisi altına alan savaş, salgın gibi durumlarla başa çıkabilmelerini sağlayacak zihinsel ve fiziksel eğitimlere yönlendirilmeleri,
- Öğrencilerin kaygı ve stres gibi durumlarla başa çıkabilmeleri ve psikolojik durumlarını yükseltebilmelerini sağlayacakları eğitimler verilmesi,
- Küresel çapta ortaya çıkan ve büyük kitleleri etkisi altına alan durumlar karşısında bireylerin daha fazla spora yönlendirilmesi;
- Belirsizlik ortamında kişilerde ortaya çıkan yüksek korku ve kaygı seviyelerinin giderilmesini sağlayacak sportif çalışmalara teşvik edilmesi,
- Yenilenen ve gelişen teknoloji ile büyük kitleleri etkisi altına alan olayların meydana gelebileceğini varsayarak uzaktan eğitim alt yapısı ve uzaktan eğitimin bireyler üzerinde oluşturabileceği olumlu ve olumsuz durumları ele alan çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Bu çalışma pandemi döneminde yapıldığından uygulanan sosyal mesafe kuralları, karantina uygulamaları ve eğitim sisteminin uzaktan devam ediyor olması nedeni ile kısıtlı imkanlar çerçevesinde hazırlanmış olup tezin veri toplama ve hazırlanma süreci zorlu geçmiştir. Bu sebepten dolayı geniş kitlelere ulaşılacak farklı teknolojik platformlardan yararlanılması katılımcı sayısını arttıracığından daha kapsamlı veri toplanarak genelleştirici sonuçlara ulaşılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abuhammad, S., Alzoubi, K. H., & Khabour, O. (2021). Fear of COVID-19 and stigmatization towards infected people among Jordanian people. *International Journal of Clinical Practice*, 75(4), e13899. <https://doi.org/10.1111/ijcp.13899>
- Acar, K., Mor, A., Baynaz, K. & Arslanoğlu, E. (2020). An Investigation on Anxiety States of Students in Faculty of Sport Sciences During COVID-19. *International Journal of Disabilities Sports and Health Sciences*, 3 (1), 66-73. DOI: 10.33438/ijds.736875
- Adhikari, S. P., Meng, S., Wu, Y. J., Mao, Y. P., Ye, R. X., Wang, Q. Z., et al. (2020). Epidemiology, causes, clinical manifestation and diagnosis, prevention and control of coronavirus disease (COVID-19) during the early outbreak period: a scoping review. *Infect. Dis. Poverty* 9, 1–12. doi: 10.1186/s40249-020-00646-x
- Ahorsu DK, Lin CY, Imani V, Saffari M, Griffiths MD, Pakpour AH. The Fear of COVID-19 Scale: Development and Initial Validation. *Int J Ment Health Addict*. 2020: 1-9.
- Akalın, A.E. (2006). Ölümün ve Ölmenin Sosyolojisi Üzerine Kuramsal Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Akkuş, M. B., (2013), Technological Transformation of the Perception of Death, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi İktisadi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve Tasarım Anabilim Dalı, Ankara.
- Altundağ, Y. Erken Dönem Covid-19 Pandemisinde Covid-19 Korkusu ve Psikolojik Dayanıklılık. *EKEV Akademi Dergisi*, 2021, 85.
- Arıkan, G., Gökhan, İ., & İnce, U. (2021). Pandemi Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrenci Adaylarının Covid- 19 Korku Düzeylerinin İncelenmesi. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*.
- Artan T, Meydan S, Irmak HS. Turkish Version of the Fear of COVID-19 Scale: Validity and Reliability Study. *Arch Health Sci Res*. 2021;8(2):117-123.
- Artun, E., (2016), “Çukurova ve Kıbrıs Halk Kültüründe Ölümü Algılama”, *Folklor/Edebiyat*, 22(85): 9-22.
- Aydın, S., & Zengin, B. (2008). Yabancı dil öğreniminde kaygı: Bir literatür özeti. *Dil ve Dilbilimi Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 81-94.
- Ayhan, A, (2020), Üniversite Öğrencilerinde Öz Anlayış ve Bağlanma Stilllerinin Psikolojik İyi Oluş Üzerinde Yordayıcılığın İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi / Eğitim Bilimleri Enstitüsü / Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı / Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, İstanbul, (Danışman: Doç. Dr. Müge Yüksel).
- Ayten, A., (2009), “Üniversite Öğrencilerinde Ölüm Kaygısı: Türk ve Ürdünlü Öğrenciler Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma”, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 9(4): 85-108.
- Bakioğlu, F., Korkmaz, O., & Ercan, H. (2020). Fear of COVID-19 and positivity: mediating role of intolerance of uncertainty, depression, anxiety, and stress. *International Journal of Mental Health and Addiction* <https://doi.org/10.1007/s11469-020-00331-y>
- Banerjee D (2020). How COVID-19 is overwhelming our mental health. *Nature India*. Erişim Adresi: nature.com/articles/nindia.2020.46
- Biçer İ., Çakmak, C., Demir, H. Kurt, M. E. (2020). Koronavirüs Anksiyete Ölçeği Kısa Formu: Türkçe Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Anadolu Kliniği Tıp Bilimleri Dergisi* 25(Özel Sayı 1), 216-225

- Bulguroğlu, H. İ., Bulguroğlu, M., & Özaslan, A. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin fiziksel aktivite, yaşam kalitesi ve depresyon seviyelerinin incelenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(2).
- Cao, W., Fang, Z., Hou, G., Han, M., Xu, X., Dong, J., & Zheng, J. (2020). The psychological impact of the COVID-19 epidemic on college students in China. *Psychiatry research*, 287, 112934. <https://doi.org/10.1016/j.psychres.2020.112934>
- Ceylan, U. E. (2018). Dehşet Yönetimi Perspektifiyle Terör Saldırılarından Doğrudan Etkilenmede Ölüm Kaygısı ve Dini Tutum. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (57), 279-288.
- Choi EPH., Hui BPH., & Wan EYF. Depression and anxiety in Hong Kong during COVID-19. *J Env Research and Public Health*. 2020;17(10):3740.
- Coşkun, Y., & Akkaş, G. (2009). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 213-227.
- Chan JF, To KK., Tse H., Jin DY., & Yuen KY. Interspecies transmission and emergence of novel viruses: lessons from bats and birds. 2013. 21(10):544-55.
- Çakır Kardeş V. (2020). Pandemi Süreci ve Sonrası Ruhsal ve Davranışsal Değerlendirme. *Türkiye Diyabet ve Obezite Dergisi*, 4(2): 160-169. DOI: 10.25048/tudod.754693
- Çelebi, G. Y., (2020). Covid 19 Salgınına İlişkin Tepkilerin Psikolojik Sağlık Açısından İncelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 471-483.
- Dağlı, Emel Nuriye, “Yaşlılarda Ölüm Kaygısı ve Dindarlık”, Konya 2010 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Daniel, S. J. (2020). Education and The COVID-19 Pandemic. *Prospects*, 1-6.
- Dein, Simon vd. “Covid-19, Mental Health and Religion, An Agenda for Future Research”. *Mental Health, Religion & Culture* 23/1 (2020), 1-9.
- De Hoog N, Stroebe W, de Wit JB. The processing of fear-arousing communications: How biased processing leads to persuasion. *Social Influence*, 2008, 3: 84-113.
- Dizer, U. ve Demirpek, U. (2009). Blood supply in pandemics, *İnfeksiyon Dergisi (Turkish Journal of Infection)*, 23(1), 29-34.
- Dratva, J., Zysset, A., Schlatter, N., von Wyl, A., Huber, M., & Volken, T. (2020). Swiss university students’ risk perception and general anxiety during the COVID-19 pandemic. *International journal of environmental research and public health*, 17(20), 7433.
- Duan, L., & Zhu, G. (2020). Psychological interventions for people affected by the COVID-19 epidemic. *The lancet. Psychiatry*, 7(4):300-2. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(20\)30073-0](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(20)30073-0)
- Duman, N. (2020). Üniversite Öğrencilerinde COVID-19 Korkusu ve Belirsizliğe Tahammülsüzlük. *The Journal Of Social Science*, 4 (8), 426-437.
- Erdoğan, T. K., (2019), Onkoloji Hastalarında Yalnızlık ve Ölüm Algısı ile Spiritüel İyilik Hali Arasındaki İlişki, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı, Samsun.
- Erdoğan, M. Y. & Özkan, M., (2007), “Farklı Dini İnanışlardaki Bireylerin Ölüm Kaygıları ile Ruhsal Belirtiler ve Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler”, İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 14(3): 171-179.
- Gao, J., Zheng, P., Jia, Y., Chen, H., Mao, Y., & Chen, S., et al. (2020). Mental health problems and social media exposure during COVID-19 outbreak. *Plos One* 15:

- Geren, A. (2020), COVID-19 Pandemisinin Gebelerde Oluşturduğu Anksiyete ve Depresyon Şiddetinin Değerlendirilmesi, Tıpta Uzmanlık Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Ana Bilim Dalı, Tıp Eğitimi Bilim Dalı (Danışman: Doç. Dr. Cem Yaşar Sanhal).
- Goyal K., Chauhan P., Chhikara K., Gupta P., & Singh MP., Fear of Covid 2019: First suicidal case in India! 2020.
- Göksu, Ö. & Kumcağız, H. (2020). Covid-19 Salgınında Bireylerde Algılanan Stres Düzeyi ve Kaygı Düzeyleri. *Turkish Studies*, 15(4), 463-479. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44397>
- Gümüşgöl, C., Ersoy, A., & Gümüşgöl, O. (2020). Amatör ve Profesyonel Sporcuların Yeni Tip Koronavirüse (Covid-19) Yakalanma Kaygılarının İncelenmesi- Yönetmelik Karar Boyutu. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 26-37.
- Hızal, A. (1982). Uzaktan Öğretim Süreçleri ve Yazılı Gereçler. (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Hökelekli, H., (1991), “Ölüm ve Ölüm Ötesi Psikolojisi”, Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 3(3): 151-165.
- Hökelekli, Hayati. “Ölümle İlgili Tutumlar ve Dini Davranış”. *İslami Araştırmalar*5/2 (1991b), 83-91.
- Hökelekli, H. (1996). Din psikolojisi. Ankara: TDV Yayınları.
- Hökelekli, H., (2008). Ölüm, ölüm ötesi psikolojisi ve din. 1. Baskı. İstanbul: DEM Yayınları.
- Huang, Y., & Zhao, N. (2020). Generalized anxiety disorder, depressive symptoms and sleep quality during COVID-19 outbreak in China: a web-based cross-sectional survey. *Psychiatry Res.* 288:112954. doi: 10.1016/j.psychres.2020.112954
- Johnston-Wilder, S., & Lee, C. (2010). Mathematical resilience. *Mathematics Teaching*, 218, 38-41.
- Kalmaz S. Covid-19 Geçirmiş Kişilerde Tedavi Sonrası Fiziksel Aktivite Korkusu ve Depresyon [Yüksek Lisans tezi]. Ankara, Türkiye: Başkent Üniversitesi; 2021.
- Karaca, F. (2000). Ölüm psikolojisi. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Karaca, Y., Selçuk, M. H., & Kalaycı, M. C. (2021). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin COVID-19 Fobilerinin İncelenmesi. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri Dergisi*.
- Kasar, K. S., Karaman, E., Şahin, D. S., Yıldırım, Y., & Aykar, F. Ş., (2016), “Yaşlı Bireylerin Yaşadıkları Ölüm Kaygısı ile Yaşam Kalitesi, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 5: 48–55.
- Kaya, M. S., & Koşan, Y. (2021). The psychological impact of Covid-19 on university students: Their expectations of mental health professionals. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 8 (Special Issue), 1-20. <https://doi.org/10.52380/ijpes.2021.8.4.461>
- Kaya, Z. (1996). “Uzaktan Eğitimde Ders Kitapları: Açık öğretim Lisesi Örneği”. Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Baskı Atölyesi.
- Koç, E. (2009). Varoluşsal bir problem olarak ölüm üzerine bir değerlendirme: Tolstoy’un İvan İlyiç’in ölümü adlı eseri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(22), 245-259.
- Koç, H. (2004). Profesyonel futbolcularda durumluk kaygı düzeyini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi

- Kurtuluş E., & Düşünceli B. "Covid-19 Fobisi (Korkusu), Covid-19 Farkındalığı ve Genel Aidietleri Düzeyleri." Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2021, 13:451-485.
- Kürtüncü, M. & Kurt, A. (2020). COVID-19 Pandemisi Döneminde Hemşirelik Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Konusunda Yaşadıkları Sorunlar. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, Covid-19 Özel Sayısı 2, 66-77.
- Markel, H. (1999). Quarantine! East European Jewish immigrants and the New York City epidemics of 1892.
- Mavi Y, & Yeşil S. "Covid-19 korkusunun duygusal emek, çalışan performansı, iş tatmini, yaşam doyumu üzerine etkisi: Bir alan araştırması." Yaşar Üniversitesi E-Dergisi, 2021, 16.63:1078-1104.
- Mustafa Koç, "Yaşlılık Döneminde Ölüm Ötesi Psikolojisi Üzerine Bir Alan Araştırması", Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 8/1 (2004), 205.
- Koç, Y. İ. (2014). KPSS'ye Hazırlanan Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri ile Sınav Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korber B., Fischer WM., Gnanakaran S., Yoon H., Theiler J., Abfalterer W., Hengartner N., Giorgi EE., Bhattacharya T., Foley B., Hastie KM., Parker MD., Partridge DG., Evans CM, Freeman TM, de Silva TI, Sheffield COVID-19 Genomics Group. McDanal C, Perez LG., Tang H., Moon-Walker A., Whelan SP., LaBranche CC., Saphire EO. & Montefiori DC. (2020). Tracking Changes in SARS-CoV-2 Spike: Evidence that D614G Increases Infectivity of the COVID-19 Virus. 20;182(4):812-827.e19.
- Kumcağız, H. & Yılmaz, M., (2012), "Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programı Öğrencilerinin Cinsiyet ve Sınıf Değişkenine Göre Ölüm Kaygısı Düzeyleri", Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(2): 215-231.
- Lei J., Kusov Y. & Hilgenfeld R. (2018). Nsp3 of coronaviruses: Structures and functions of a large multi-domain protein. Antiviral Res.149:58-74.
- Lu, R., Zhao, X., Li, J., Niu, P., Yang, B., & Wu, H. et al. (2020). Genomic characterization and epidemiology of 2019 novel coronavirus: implications for virus origins and receptor binding. The Lancet, 395(10224), 565-574.
- Mammen G., & Faulkner G. (2013). Physical activity and the prevention of depression: a systematic review of prospective studies. American journal of preventive medicine, 45 (5): 649-657.
- Mamun, M. A., & Griffiths, M. D. (2020). First COVID-19 suicide case in Bangladesh due to fear of COVID-19 and xenophobia: possible suicide prevention strategies. Asian J. Psychiatr. 51:102073. doi: 10.1016/j.ajp.2020.102073
- Martínez-Lorca, M., Martínez-Lorca, A., Criado-Álvarez, J. J., & Armesilla, M. D. C. (2020). The fear of COVID-19 scale: validation in Spanish university students. Psychiatry Research, 113350.
- Memiş Doğan M., & Düzel, B. (2020). Covid-19 özelinde korku-kaygı düzeyleri. Electronic Turkish Studies, 15(4), 739-752.
- Mutlu, E., (2013), İç Güdümlü ve Dış Güdümlü Dindarlık ile Ölüm Kaygısı Arasındaki İlişki: Üniversite Öğrencileriyle Bir Çalışma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

- Nowakowska J., Sobocińska, J., Lewicki, M., Lemańska, Ż., & Rzymiski, P. (2020). When Science Goes Viral: The Research Response During Three Months Of The COVID-19 Outbreak. *Biomed. Pharmacother.* 129, 110451 s.129.
- Okyavuz, Ü. (1995). Ölüm ve ölümcül hastalık. Ankara Üniversitesi Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi, *Kriz Dergisi*, 3(1), 167-171.
- Olthuis JV., Watt MC., Bailey K., Hayden JA., & Stewart SH. (2016). Therapist-supported Internet cognitive behavioral therapy for anxiety disorders in adults. *Cochrane Database Syst Rev.* ;(3): CD011565.
- Orbach, I. & Glaubman, H., (1978), “Suicidal, Aggressive and Normal Children's Perception of Personal and Impersonal Death”, *Journal of Clinical Psychology*, 34 :850-857.
- Orellana, C. I., & Orellana, L. M. (2020). Predictores de síntomas emocionales durante la cuarentena domiciliar por pandemia de COVID-19 en El Salvador. *Actual. Psicol.* 34, 103–120. doi: 10.15517/ap. v34i128.41431
- Ornell, F., Schuch, J. B., Sordi, A. O., & Kessler, F. H. P. (2020). “Pandemic fear” and COVID-19: mental health burden and strategies. *Braz. J. Psychiatry* 42, 232–235. doi: 10.1590/1516-4446-2020-0008
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 376-394.
- Öz Ceviz, N., Tektaş N., Basmacı G. & Tektaş, M. (2020). Covid 19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerin analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(2), 312-329.
- Özdin, S. & Bayrak Özdin, Ş. (2020). Levels and predictors of anxiety, depression and health anxiety during COVID-19 pandemic in Turkish society: the importance of gender. *International Journal of Social Psychiatry*, 66(5), 504-511.
- Öztürk, Z., Karakuş, G., & Tamam, L. (2011), “Yaşlı Bireylerde Ölüm Kaygısı”, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12: 37-43.
- Pakpour, A. H., & Griffiths, M. D. (2020). The fear of COVID-19 and its role in preventive behaviors. *Journal of concurrent disorders*, 2(1), 58-63. https://irep.ntu.ac.uk/id/eprint/39561/1/1313636_Griffiths.pdf
- Pappas, G., Kiriaze, I.J., Giannakis, P., & Falagas, M.E. (2009) Psychosocial consequences of infectious diseases. *Clin Microbiol Infect* 15(8), 743-747.
- Rajkumar, Philip Ravi. “The Relationship Between Measures of Religiosity and the Prevalence and Outcome of Covid-19, a Population-level Pilot Study”. (2020). Erişim 20.02.2023. <https://www.researchsquare.com/article/rs-33245/v1>
- Rebar AL., Stanton R., Geard D., Short C., Duncan MJ., & Vandelanotte C. (2015). A meta-meta-analysis of the effect of physical activity on depression and anxiety in non-clinical adult populations. *Health psychology review*, 9(3): 366-378.
- Rodríguez-Rey, R., Garrido-Hernansaiz, H., & Collado, S. (2020). Psychological impact and associated factors during the initial stage of the Coronavirus (COVID-19) pandemic among the general population in Spain. *Front. Psychol.* 11:1540. doi: 10.3389/fpsyg.2020.01540
- Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu Çalışması. (2020). T.C. Sağlık Bakanlığı COVID-19 (sars-cov-2 enfeksiyonu) genel bilgiler, epidemiyoloji ve tanı. Erişim: 30 Haziran 2022, https://covid19.saglik.gov.tr/Eklenti/39551/0/COVID-19_rehberi_genel_bilgiler_epidemiyojivetanipdf.pdf
- Sakaoğlu, H. H., Orbatu, D., Emiroglu, M., & Çakır, Ö. (2020). Covid-19 Salgını Sırasında Sağlık Çalışanlarında Spielberger Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyi: Tepecik

- Hastanesi Örneği. Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi Dergisi, 30, 1-9.
- Samuel, R. D., Tenenbaum, G., & Galily, Y. (2020). The 2020 coronavirus pandemic as a change-event in sport performers' careers: conceptual and applied practice considerations. *Front. Psychol.* 11:567966. doi: 10.3389/fpsyg.2020.567966
- Schuch FB., Stubbs B., Meyer J., Heissel A., Zech P., & Vancampfort D., et al. (2019). Physical activity protects from incident anxiety: A meta-analysis of prospective cohort studies. *Depression and anxiety*, 36(9): 846-858.
- Schumaker, J. F., Warren, W. G., & Groth-Marnat, G. (1991), "Death Anxiety in Japan and Australia", *Journal of Social Psychology*, 131: 511–518.
- Sundarasan, S., Chinna, K., Kamaludin, K., Nurunnabi, M., Baloch, G. M., Khoshaim, H. B., & Sukayt, A. (2020). Psychological impact of Covid-19 and lockdown among 98 university students in Malaysia: Implications and policy recommendations. *International journal of environmental research and public health*, 17(17), 6206.
- Şahinler, Y., Ulukan, M., & Ulukan, H. (2020). Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite Yapan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*.
- Şenyüzlü, E. (2013). Üniversite Öğrencilerinde Spora Katılımın Saldırgan Davranışlar Üzerine Etkilerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.
- Tang, C. S. K., Wu, A. M. S. & Yan, E. C. W., (2002), "Psychosocial Correlates of Death Anxiety Among Chinese College Students", *Death Studies*, 26: 491-499.
- T.C. İçişleri Bakanlığı, (2020). Erişim: 29 Haziran 2022, <https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-ile-mucadele-kapsaminda-sokaga-cikma-kisitlamalari---yeni-kisiltama-ve-tedbirler-genelgeleri>.
- Tiryaki, K., Pehlivan, M. & Baba Kaya, H. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Tedbirleri Kapsamında Evde Kalan Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerin Temel Psikolojik İhtiyaçlarının Belirlenmesi (Düzce Üniversitesi Örneği). *Spor Eğitim Dergisi*, 4 (3), 43-53.
- Topuz, İ. (2013). Ölüm Algısı Ölçeği (ÖAÖ); Türkçe Versiyonunun Geliştirilmesi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Değerler Eğitimi Dergisi*, Cilt 11, No 26, 279-300.
- Tümlü, C., (2013), 5-12 Yaş Aralığındaki Çocukların Ölüm Algısını İfade Biçimlerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı, Malatya.
- Türk Dil Kurumu. (TDK). (2022). Türkçe sözlük. Erişim: 02 Ağustos 2022 <https://sozluk.gov.tr>.
- Tzur Bitan, D., Grossman-Giron, A., Bloch, Y., Mayer, Y., Shiffman, N., & Mendlovic, S. (2020). Fear of COVID-19 Scale: psychometric characteristics, reliability and validity in the Israeli population. *Psychiatry Res.* 289:113100. doi: 10.1016/j.psychres.2020.113100
- UNESCO, (2020). 290 Million Students Out Of School Due To COVID-19: UNESCO Releases First Global Numbers And Mobilizes Response, Erişim: 30 Haziran 2022, <https://en.unesco.org/news/290-million-students-out-school-due-covid-19-unesco-releases-first-global-numbers-and-mobilizes>
- World Health Organization (WHO). (2020). Announces Covid-19 Outbreak A Pandemic. Erişim: 29 Haziran 2022, <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid19/news/news/2020/3/who-announces-covid-19-outbreak-a-pandemic>.

- Velavan TP., & Meyer CG. The Covid pandemic. *Trop.med Int Health*, 2020; 25: 278-80.
- Xiao, C. (2020). A novel approach of consultation on 2019 novel coronavirus (COVID19)-Related psychological and mental problems: structured letter therapy. *Psychiatry Investig.*, 17(2):175-6. doi:10.30773/pi.2020.0047
- Yakıt, İ. (1993). *Batı Düşüncesi ve Mevlâna*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Yıldız, M. (2006). *Ölüm kaygısı ve dindarlık*. İzmir: İzmir İlahiyat Vakfı Yayınları.
- Yılmaz Hİ., Turğut B., Çıtlak G., Mert O., Paralı B., Engin M., Aktaş A., & Alimoğlu O. (2021). Türkiye’de İnsanların COVID-19 Aşısına Bakışı. *Dicle Tıp Dergisi*, 48(3): 583-594. DOI: 10.5798/dicletip
- Yılmaz, M.F. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluşlarının Problemleri İnternet Kullanımı ve Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eskişehir, (Danışman: Prof. Dr. Ayşe Sibel Türküm)
- Yılmaz, Z., İstemihan, F., Arayıcı, S., Yılmaz, S. & Güloğlu, B. (2020). COVID-19 Pandemi Sürecinde Bireylerdeki Anksiyete ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. *Kriz Dergisi*, 28 (3), 135-150.
- Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı [YÖK] (2020’a). Basın Açıklaması (26.03.2020), Erişim:31Haziran2022, <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/YKS%20Ertelenmesi%20Basin%20Açıklaması.aspx>
- Zafer, C. (2019). Ölüm Olgusu ve Ölümün Sosyolojik Etkileri. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 64-82.
- Zhang, W., Wang, K., Yin, L., Zhao, W., Xue, Q., Peng, M., Min, B., Tian, Q, Leng, H., Du, J., Chang, H., Li, W., Shanguan, F., Yan, T., Dong, H., Han, Y., Wang, Y., Cosci, F. & Wang, H. (2020). Mental health and psychosocial problems of medical health workers during the covid-19 epidemic in china. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 89, 242–250 <http://dx.doi.org/10.1159/000507639>

EKLER

Ek 1. Etik Kurul Kararı

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurul onay formu.

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
25.02.2022	2	2022-78

KARAR NO:
2022-78

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Ramazan YILMAZ'ın Doç. Dr. Egemen ERMIŞ danışmanlığında "COVID-19 Sürecinde Üniversite Öğrencilerinde Kaygı Düzeyleri ve Ölüm Algısının Araştırılması" isimli yüksek lisans tezine ilişkin ölçek çalışmasını içeren 49071 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Ramazan YILMAZ'ın Doç. Dr. Egemen ERMIŞ danışmanlığında "COVID-19 Sürecinde Üniversite Öğrencilerinde Kaygı Düzeyleri ve Ölüm Algısının Araştırılması" isimli yüksek lisans tezine ilişkin ölçek çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

ÖZGEÇMİŞ

Ramazan YILMAZ, Ağrı Endüstri Meslek Lisesini bitirdikten sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerinden çift anadal yaparak 10.06.2019 tarihine mezun oldu. 08.07.2019 tarihinde OMÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans programına girdi. 2020 tarihinden bu yana Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olarak Beden Eğitimi ve Spor öğretmeni olarak görev yapmaktadır.20.06.2023

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0001-8866-3631

Yayınlar:

1. 8.Uluslararası İstanbul Bilimsel Araştırmalar Kongresi 12-13 Mart 2022

-Korona Virüs Sürecinde Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinde Ölüm Kaygısının Araştırılması

-Korona Virüs Sürecinde Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinde Ölüm Algısının Araştırılması